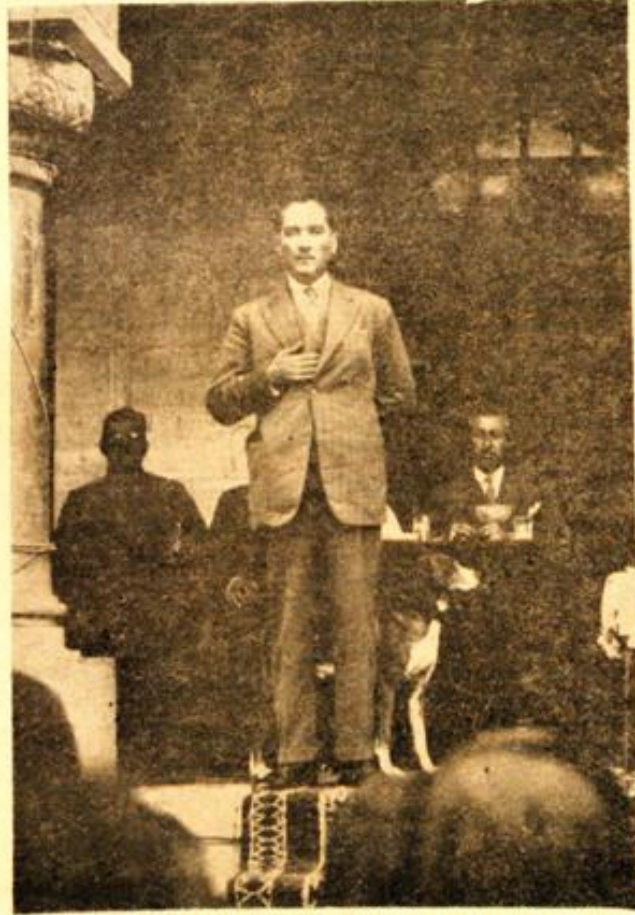


# güney

AYLIK SANAT DERGİSİ

GÜNAY TAYLAN  
FERİT CELÂL GÜVEN  
M. SAMİ AŞAR  
MEHMET SALİHOĞLU  
ŞAHİNKAYA DİL  
FERZAN GÜREL  
RUŞEN HAKKI  
SİYAMİ ÖZEL  
FETHİ SAVASÇI  
METİN ELOĞLU  
HALİM UĞURLU  
BURHAN GÜNEL  
FERİHA AKTAN  
İSMET KEMAL  
ATIF ÖZBİLEN  
MUAMMER HACIOĞLU  
VASFİYE KARADAYI  
ERCÜMENT UÇARI  
SEDAT UMRAN  
ŞEVKET YÜCEL  
AHMET ÖZER  
ARSLAN KAYNARDAG  
MERAL ALPAY  
ENGİN AŞKIN



Inebolu Halk Fırkası'nda bayanlarla bir söyleşi. (25. 8. 1927)  
(Yalvaç Ural'ın arşivinden)

güney güney güney güney güney güney

SAYI: 62

Yıl: 6

KASIM 1972

Cilt: 6

250 Krş.



## Günay Taylan

Sanat yaşamımızda ekim ayı ile birlikte, bir canlanma göze çarpmakta. Yayınlarına ara veren *Yeditepe* ile *Yeni Ufuklar*'ın yanı sıra üç aylık *Felsefe Dergisi* çıkmaya başladı.

*Felsefe Dergisi*'ni çıkaran yazın çevrelerinin yakından tanıdığı *Afşar Timuçin*. Dergi, çıkış amacını şöyle açıklamakta: "Felsefe Dergisi'ni her türlü kişisel kaygıların ve hesapların dışında, düşünce dünyamıza yeni bakış açıları getirebilmek, düşünen insanlara değerli kaynaklar kazandırabilmek, süregiden fikir ve kavram karmaşasını biraz olsun dindirebilmek için çıkıyoruz."

Derginin ilk sayısında, I. Kant, M. Merleau-Ponty, C. Bernard'tan çeviriler var. Çevirilerin birer sunu yazısıyla yayınlanması, felsefeyle yeni ilgilenenler için yararlı. Çevirilerin dışında yayınlarla illüstrill "Notlar" sayfası yer alıyor.

İlerde "filozoflar yetiştiren bir akademi özelliği"ni kazanmak isteyen *Felsefe Dergisi*'nin, ilk sayısında çevirilerin sunu yazısını saymazsak - dışında bir yazıya raslamadık. Bakalım filozof adayları ile ne zaman tanışma olanağına bu lacaz? (80 sayfa, 10 lira.)

★

Ömer Faruk Toprak, *Yeditepe*'deki (sayı, 195) Roman Çağı yazısında yazarlarımızı günümüzün romanını yazmaya çağırıyor. Önce roman üstüne gelişigüzel değerlendirmelere geçiyor. "İlkin insanlarımızı, köylerimizi, kentlerimizi iyi tanıyamıyoruz. Tanıyanlar yazmaya başladılar." Kimler, köylerimizi, kentlerimizi tanıyanlar? Tanıyıp yazmaya başlayan yazarlarımız hangileri? Yazar bunları örneklemeliydi. Yapmamış. İlgili yazıda karşılığını bulamadığımız, bir çok sorularla karşılaşyoruz...

Aslında Ö. Faruk Toprak, ne çağımız romanını irdelemek ne de yazarlara yol göstermek savında. O yazısında romanın işlevini yitirmediğini, geleceğinden umutlu olduğunu, uzay çağında bile, toplumsal romanın önemlendiğini belirtmek istiyor.

## ÖZEL SAYILAR

Ekim ayı dergiler için "özel sayılar ayı" oldu. *Yansına*, *Vietnam Sanatı* özel sayısında; Vietnam'lı sanatçılardan şiir, öykü, inceleme çevirileriyle; *Divan-ı Lugat-ı Türk* özel sayısıyla *Türk Dili*, yerli ve yabancı yazarların konuyla ilgili yazılarıyla yüklü olarak çıktı.

*Yeni a dergisi* özel sayılar dergisi olma görünümünde. Daha önce bir kaç özel sayı çıka-

ran, Kasım sayısını toprağa atıran derginin, Ekim sayısı mizah üstüne.

Ülkemizde son aylarda mizahın yozlaştırıldığı, civıkleştirildiği, mizah adına; argolu, foto-montajlı, sözcük oyunlarına dayanan soytarlıkların yazılıp çizildiği, gözle görülen gerçeklerden. Öte yandan dünya çapında güçlü mizah yazarlarının, çizerlerinin bulunduğu, başarılı yapıtların verildiği de bilinenler arasında.

Kitlelere ulaşması kolay, okunurluğu yazımsal ürünlere oranla daha yaygın olan değerli mizah ürünleri üstüne eleştirmenlerin eğilmediği, dergilerin ilgisiz kaldığı da bir gerçek. Yeni a Dergisi'nin mizaha eğilmesi, bu eksikliği görmekten çok, dergi sahibinin "Dünya Mizah ve Karikatür Tarihi" adlı bir incelemenin yazarı ve çizer olmasından gelmektedir.

Böyle olmasa da, derginin mizah konusunda yeterli ve doyurucu olduğunu söyleyemeyiz. Bilinen gerçekleri ortaya koymaktan öteye gitmedikleri, konuya açıklık getirecekleri

yerde, genellemelerle yetindikleri, gözden kaçmamakta. Mizah özel sayısında mizahla ilgili bir Ferit Öngören'i görmek, bir de soruşturmaya katılanlara (H. H. Korkmazgil, Oğuz Aral, Süavi Süalp, Mim Uykusuz) rastlamak, özel sayı adına şaşırtıcı oluyor.

Soruşturma ile ilginç sorular ortaya koyan dergi, soruşturmanın yetersizliği yüzünden bu yönüyle de cılız kalmakta. Kısaca, ama yetersiz bir özel sayı bu.

## GAZETELERLE

*Başkent*'te A. Nadir Caner'in, *Barış*'ta H. H. Korkmazgil'in yönettiği sayfalardan sonra İstanbul gazetelerinin sanata eğildiğini görmekteyiz.

Yeniden Nadir Nadi yönetimine geçen *Cumhuriyet* gazetesinin "edebiyat sohbetleri" köşesinde, sanat sorunlu yazılara raslamaktayız. Burada da "kitaplar" köşesinin yazarı Rauf Mutluay; eleştirel nitelikten çok, tanıma; derinlemesine ve ayrıntılı değil; yüzeysel, genelleyci, bilgi verici; irdeliyici olmaktansa, derleyiciliği yeğ-

leyen ama bir gazete okurunu sıkımayan, ona seslenebilen söyleşi (adı üstünde) niteliğindeki yazılarını görmekteyiz. Bir gazete okuru için bu yazıların yararını yadsıyamayız.

*Milliyet* gazetesi spor, foto-roman gibi eklerine bir de "Sanat Dergisi"ni ekledi. Genellikle tiyatro ve sinemaya yüzeysel olarak eğilen, güncel olaylara ağırlık veren, yazınımıza, sanatımıza katkısı olmayan, olmayacağı benzeyen bu ekim adı, oylumayla ne yazık ki bağdaşmamakta. Kişi ister istemez *Cumhuriyet* Gazetesinin bir zamanlar verdiği "edebiyat" eklerini özlemle anmakta, aramakta.

Sanata her gün tam sayfa ayırarak, yeterince eğilen bir gazete: *Yeni Ortam*. Yoğun sanat haberlerinin yanında, tiyatro, edebiyat... üstüne eleştirel ve tanıtıcı yazılara sanat-sever okurun gereksimini gidermekte. Onu sanat eylemiyle senli benli yapmaktaki. Ayrıca sanatçıların yeni çalışmalarından söz etmesinin yanında, onların özel yaşantılarına, görevlerine de değinmektedir. Kitap tanıtıcı yazılara bolca rastlamak, beni şöyle bir sonuca götürdü:

a) Dergilerin sınırlı sayfaları yüzünden yayınlanmayan eleştirel yazıların varlığı... *Yeni Ortam*'la gün yüzüne çıkmaları...

b) Zamanında yayımlanabilen olanaklarını gören yazarların, bu tür yazılara ağırlık vermeleri, yeni çalışmalara katılmaları.

Sonuç: yazar — okur ilişkilerine olumlu yönde katkı.

DİZİN TDK Şiir Ödülü  
Metin ELOĞLU

GÜNEY YAYINLARI ARASINDA ÇIKAN ELOĞLU'NUN  
SON ŞİİR KİTABI — 10 TL.

METİN  
ELOĞLU inceleme / Antoloji

ASIM BEZİRCİ'nin ELOĞLU üzerine incelemesi ile DİZİN  
dışındaki şiir kitaplarından seçmeler — 10 TL.

KARA TUTKU Ferzan Gürel  
Öyküler 750. Krs.

## güney AYLIK SANAT DERGISİ

Sahibi ve sorumlu yönetmeni: Atif Özbilen

Yazışma ve posta havalesi: Atif Özbilen, P. K. 1353 İstanbul.  
Baskı: Halk Matbaası, Tel.: 22 19 98. Ebussuut Cad. No. 15,  
Sirkeci — İstanbul. Akbank Beşiktaş Şb. hesap No. 22787.  
abone: yıllık 30 TL.

THE LITERARY REVIEW'in  
TÜRK EDEBİYATI  
ÖZEL SAYISI

Tanınmış Amerikalı şair ve romancı Prof. Angoff yönetiminde Fairleigh Dickinson Üniversitesi tarafından çıkarılan ABD'nin en önemli edebiyat dergilerinden *The Literary Review*, "1960'larda Türk Edebiyatı" başlıklı dolgun bir özel sayı yayımlamıştır. 1960'tan 1970'e dek ülkemizde yayımlanan roman, öykü, şiir ve özyaşarlar denemelerinin İngilizce çevirilerini Manfred Normann, Larry Clark, Ellen Ervin, Ahmet Evin, Talât Halman, Thilda Kemal, Nermin Memençioğlu, Yıldız Moran, Murat Nemet-Nejat, Naxine Salamon, Frederic Stark, Bediâ Turgay - Ahmad, Prof. Mina Urgan ve Nural Yasin yapmışlar ve 140 sayfa tutan özel sayıyı eski Kültür Bakanı, Princeton Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Profesörü Talât Halman hazırlamıştır.





ATATÜRK'ün Ankara Halkevi'ne son gelişleri. Soldan : Sabiha Gökçen, Ferit Celâl Güven, Sükrü Saracoğlu, Atatürk, Sükrü Kaya, Celâl Bayar, Tevfik Rüştü Aras ve Cevat Abbas.

# SÖNMEYEN IŞIK

## Ferit Celâl Güven

Atatürk'ün ölümünün üzerinden, otuz dört yıl geçti. İnsanlık tarihinin bir dakikası bile sayılamıyacak bu kısa süre içinde dünyamızda sosyal, ekonomik, yeni yeni şartları yaratmalar oldu. Eoğlu aya dek gitti. Atom, hidrojen çağına ayak bastık. Öte yandan bu dönemde korkunç bir dünya savaşına tanık olduk. Diktatörlükler yıkıldı, diktatörlükler türedi. Sömürgelemlerden koparak bağımsızlığımıza kavuşmuş yeni yeni devletler ortaya çıktı.

Bu ara Türkiyemizde de önemli değişimler oldu. İkinci Dünya Savaşlarına katılmamış olmakla beraber bu savaşın sert dalgaları bizim de kıyılarına vurdu. Bu süre içinde çok partili demokratik rejime girdik. Bunu beceremedik, hâlâ da beceremiyoruz. Bu nedenle 27 Mayıs gelip çattı. Sonra bunun başarısız yansımaları baş gösterdi. En son iktidarda bulunanlar ellerindeki ipin ucunu kaçırmaları yüzünden, ordu, başsızlık yanlısı eylemlerin doğurduğu tehlikeleri önlemek için 12 Mart muhtırası ile işlere el koydu ve tezelden reformlara gidilmesini istedi.

Bugüne dek silkinip altından kalkamadığımız bunalımlardan kurtulmak için bir çıkar yolu arıyoruz. Bu yolun da Atatürk devrimlerine, bu devrimlerin, sosyal, ekonomik, siyasal ve insancı felsefesine içtenlikle candan inanmış olanlar, bunalımlardan kurtuluş yolunu bu felsefeye dayanmakta buluyorlar. Bu yola yönelmek de çok yerindedir. Çünkü, Atatürk Türk halkının psikolojisini derinliğine kavramış bir dahi olarak kendisinden sonra gelecek devlet, hükümet ve siyasiler-yol gösterecek temel prensipleri koymuştu. Bu günün politikacıları bu temel prensiplerin üzerinde derinliğine durarak inceleyecek olurlarsa şaşırmasından, sağa sola başvurmadan, türlü korku, kuşkulara kapılmadan aranan çıkar yolu kolaylıkla bulabilirler. Yeter ki;

Atatürk'e, Atatürk devrimlerine göstermelik bağlılık edebiyatından, laf kalabalığından kendilerini kurtarabilsinler.

Atatürk'ün ortaya koyduğu program ve felsefelerinin üzerinden hayli zaman geçmiş, dünyada ve memleketimizde büyük olaylar, köklü değişimler olmuşsa da, bu felsefeler, bu prensipler tazeliğini, önemini hiç yitirmemiştir. Bu düşüncelerimizi doğrulamak için bazı örnekler vereceğiz :

Bugün ortada bir toprak reformu sorunu var. Bir türlü buna biçim veremiyoruz. Oysa,

köylüdür. Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti'nin ekonomik siyaseti bu temel amaca varmağa yönetilmiştir.

Yedi yüz yıldan beri cihanın dört köşesine sürülerek kanlarını, kemiklerini yabancı topraklarda bıraktığımız ve yedi yüz yıldan beri emeklerini ellerinden alıp, saçıp - savurdurğumuz, buna karşılık her zaman hor gördüğümüz, aşağıladığımız bunca ihsanına, büyük bizişlarına karşı iyilikbilmezlik, küstahlık, zor kullanarak aşaklık kertesine indirmek istediğimiz bu gerçek sahibin ö-

Atatürk öyle bir varlıktır ki; O'nun içlerimizi dolduran sevgisi yurt, ulus sevgisiyle özdeş tir.

kiş korkusundan evlerini, baskınlarını bırakıp başka illere göç ediyorlar. Sen, istediğin dek "su kullanıcının, toprak ekenin" di-yedir. Ortada kullanılacak su, ekilecek toprak olmadıktan sonra.. Şimdi diyebiliriz, nerede kaldı Mustafa Kemal'in unlu-verici direktifleri?

O, istenlikle insancıydı. (Yurtta sulh, cihanda sulh) ilkesi değişmez bir baş yasa olarak insanlık tarihinde süresiz yaşayacaktır. Atom silâhları dünyamızı büyük korkulara düşürmüştür. Üçüncü bir dünya savaşından insanlığın nasıl kurtulabileceği önemli bir sorundur. Oysa Atatürk bu korkuyu ikinci dünya savaşından önce bile sezmiş, insanlığa u-yarmalarda bulunmuştur.

Yıllardan 17 Mart 1937, Romanya Dışişleri Bakanı Viktor Antonesku Ankara'ya geliyor. Atatürk bu hükümet adamıyla Ankara Palas'taki bir söyleşileri sırasında : (İnsanlığın varlığını kendi kişiliklerinde gören adamlar mutsuzdur! Belki o adam birim olarak mahvolacaktır.) dedikten sonra; Bütün dünya olayları bize bunu açıktan tanıtlamıştır ki, en uzakta sandığımız bir olayın bize bir gün dokunmayacağını bilemeyiz. Bunun için insanlığın hepsi bir gövde ve bir ulusu bunun bir organı saymak gerekir. Bu gövdenin bir parçasının ucundaki acıdan diğer bütün organ etkilenir, demişlerdi. Nasıl ki, insanlığın varlığını kendi kişiliklerinde gören Hitler, Mussolini mahvolup gitmişlerdi.

Yugoslavya Başbakanı Stoyodinoviç bir Cumhuriyet bayramında eşiyile birlikte Ankara'ya gelmişlerdi. Bu arada Atatürk'le Ankara Halkevi'nin balosuna da katılmışlardı. Salonun bir köşesinde Balkanlar Birliği üzerinde konuşuyorlardı. Atatürk bu adamın bu konuya karşı anlayışsızlık gösterdiğini sezdi. Bunun üzerine : (Ekselans! Biz kimsenin düş-

### AGIR YÜK ATATÜRK'SÜZLÜK

İşıkları söndürüp seni yakıyorum her gece  
Seni bir nehir gibi akıtıyorum göğsüme  
Seni çoğaltıyorum dağ dağ beytime.  
Evrene sığmamışsın şüre mi sığacaksın Atatürk'üm

Seni sevmek en kutsal görevim  
Bulutlar seni çiselerken içime her sonbahar  
Dört duvarda esmiyorsa kaslarındaki rüzgâr  
Çöksün başıma evim.

Gene On Kasım fırınındayım kara ve sıcak  
Ne ekmeğin tadı var ne aşın  
Cam kırıklarına dönüşüyor gözyaşım.

M. Sami AŞAR

Atatürk bu reformun niteliğini, amacını, kimleri kapsayacağını 1 Mart 1922'de Büyük Millet Meclisi'nde Türk köylüsünün acıklı durumunu ve bu durumu düzeltmek için ne yapılması gerektiğini şöyle belirtmişlerdi :

"Türkiye'nin sahibi ve efendisi kimdir? ("Köylü" sesleri) Bunun cevabını hemen birlikte verdik. Türkiye'nin gerçek sahibi, efendisi, gerçekten üreticisi olan köylüdür.

O halde herkesten daha çok esenlik ve mutluluğa layık olan

nünde bugün utanarak ve saygıyla gerçek vaziyetimizi alalım.."

Bugün Atatürk'ün çizdiği bu acıklı levhanın üzerinden elli yıl geçmiş oluyor. Gazetelerin fotoğraflı röportajlarında şunu görüyoruz; genç bir köylü kadın sığır terslerini hamur gibi yağurarak tezek kalıplıyor. Kurutulmuş bu tezek yığınlarına yaşlı bir köylü sırtını dayamış, sigarasını içiyor. Öte yandan başka bir fotoğraf, dağ köylüleri çoluk çocuklarını toplamışlar, bin yamalı glyssiler içinde,



manı değiliz ancak insanlığın düşmanı olanların düşmanıyız.) dedikten sonra, orada bulunan bir bayanı tanıtarak "lütfen dans eder misiniz? Onlar dansa kalktıktan sonra: (Adamın kafası bu işleri kavrayacak gibi değil.) dedi. Sonra ne oldu, Alman orduları Yugoslavya'ya indiler, genç kral Pierr ve Başbakanı yabancı illere sığındılar.

Burada bir anımı da yazmak isterim. Hitler idaresinden kaçarak Türkiye'mize sığınan Prof. Dr. Herbert Melzig (Atatürk Dedi ki) eserinden İngilizce bir formalık seçmeler yaparak o dönemde Amerika Cumhurbaşkanı olan F. D. Roosevelt'e göndermişti. Aldığı cevapta: (Atatürk'ün düşüncelerini belirten değerli broşürünüzü aldım. Başucu kitabım. Şurası dikkate değer ki, o bizden önce Atlantik Paktı'nın temelini saptamış.) diyordu.

Bir devlet ve hükümet adamı ki, birkaç ay, birkaç yıl sonrasında ne olacağını göremez, sezemeyiz; o siyaset adamının emeline bir devlet, bir millet teslim edilebilir mi? Atatürk, ortaya koyduğu bütün prensip ve görüşlerinde yıllar yıllar rasını gören dahi bir devlet adamı, devrimci ve reformcu-ydu.

Atatürk, yüzyıllar boyunca karanlıklarda boğulan Türk ulusunu çağdaş bir yaşam gücüne kavuşturmak çabası içindedir. 1. 11. 1937 yılında Büyük Millet Meclisi'nin açılış nutuklarında: (Büyük davamızın en uğurlu ve en gönencili ulusu olarak varlığını yükseltmektedir. Bu, yalnız forumlarda değil, düşüncelerinde de temelli bir devrim yapmış olan Büyük Türk Ulusunun dinamik idealidir. Bu ideali kısa bir süre için de başarmak için düşünce ve devinme ile birlikte yürütmekle yükümlüyüz. Bu girişimde başarı ancak türlü bir planla ve en rasyonel biçimde çalışmakla sağlanır. Bu nedenle okuma, yazma bilmeyen tek vatandaş bırakılmamak, memleketin büyük kalkınma savaşına yeni çatisının istediği teknik elemanları yetiştirmek, memleket davalarının ideolojisini anlayacak, anlatacak, kuşaktan kuşağa yaşatacak birim ve kurumları yaratmak işte önemli bu ilkeleri kısa süre içinde sağlamak, ağır, büyük bir zorluktur.)

Bu önemli nutuk şöyle biter: (Dünyada belli olmuştur ki, bizim devlet idaresindeki ana programımız CHP'nin programıdır. Bunun kapsadığı prensipler idare ve siyasette bizi aydınlatıcı ana çizgilerdir. Fakat, bu prensipler, gökten indiği sanılan kitapların doğma'lar

ıyla asla bir tutulmamalı. Biz, esinlerimizi gökten ve kayıptan değil, doğrudan doğruya yaşantıdan almış bulunuyoruz. Bizim yolunuzu çizen, içinde yaşadığımız yurt, bağrından çıktığımız Türk milleti ve bir de uluslar tarihinin binbir facia ve acılar yazan yapıtlarından çıkardığımız sonuçlardır.)

Görüyoruz ki, Atatürk, ulusuna kalkınma koşullarının ana çizgilerini açık ve kesin olarak çizmiş, devletin ve ulusun idaresinde, siyasette nasıl bir programa dayanıldığını belirtirken de, bu programı gökten indiği sanılan doğma'lar türünden olmadığını, kendisinden sonra gelecek kuşakların, Türk ulusunun yapısına, psikolojisine uygun idare, siyasal ve yaşantısında gerektiğinde değişiklikler yapabilme yetkilerini tanımış, açıkçası görüş kapıları kapalı değildir, demiştir.

O, gerçek bir halkçı, halkseverdi. İsterdi ki, yüzyıllar boyunca gülmeyen yüzü gülsün, içi üzüntüsüz olsun. Kendisinin karakter ve yaratılışı da böyledi. İşbaşında kalmak için yalan söylememiş, yaranmalara başvurmamış, ulusunu, yurdunu çağdaş uygarlığa kavuşturmak için gerekli devrimleri gerektiği gibi çekinmeden ortaya koymuştur. Nitekim, 17 Mart 1937 tarihinde Ankara Palas salonundaki bir konuşmasında: (Ben düşündüklerimi, sevdiğilerime olduğu gibi, aynı zamanda da gerekli olmayan bir sırı kalbimde taşımak yetkisinde olmayan bir adamım. Ben düşündüklerimi her zaman halkın önünde söylemeliyim. Yanlışım varsa, halk beni yalarlar. Fakat şimdiye dek bu açık konuşmalarında halkın beni yalanladığını görmedim.) demiştir.

Atatürk'ün devrimci, halkçı insançı felsefe ve prensiplerinden birkaç örnek verdik. O'nun sayısız konuşmalarından, özel söyleşilerinden bu gibi değerli örneklerin yüzlercesini bulmak olanağı vardır. Yeter ki, inançla bunları ele almış olalım.

Bugün bir kez daha Atatürk'ü arıyoruz. Fakat O'nun, kendi deyimiyle faniliğe geçmiş olan varlığına artık kavuşamayız. Ne var ki, bize bıraktığı büyük yapıtları içimizde, idealimizde bütün canlılığı ve aydınlığı ile yaşamaktadır.

ATATÜRK ÖYLE BİR VARLIKTIR KI; O'NUN İÇLİF MİZİ DOLDURAN SEVGİSİ YURT, ULUS SEVGİSİYLE ÖZDEŞTİR.

KÖSEMENDEN :

## ATATÜRKÇÜLÜĞÜN ÇIKIŞ NOKTASI

Mehmet Salihoglu

Türkiye, dünyanın, jeopolitik yönden en duyarlı, en esintili bölgelerinden. Oldum olası, yabancı çıkar rüzgârlarının çalkantılara yol açtığı, suları bulanırdığı yerlerinden! Çok ustaca, çok sinsiye çalışmışlardır, çalışmaktadırlar. Kimler? Büyük devletler; dünya politikaları, egemenlik hesapları uğruna, vazgeçmeyecekleri dost, feda etmeyecekleri ideoloji kalmayan devletler. Bu devletlerin çok üst plandaki politikalarına, yarınları içine alan hesaplarına, her iki yan, temsil eder göründükleri ideolojilerin yaldızını bir güzel çekerek, ana amaçlarını gizleyebilmekte, türlü yöntemlerle, bu yaldızlı hesaplarla yabancı ülkelerin özellikle gençliğini avlayabilmektedirler. Gençlik temizdir, coşkudur, düşüncü ve ülkücüdür. Bir özleyişin, sürekli bir özleyişin içindedir. Bundan dolayı da, her yeni, her değişik olana düşkündür. Öyleyse atılan oltaları, yavru balıklar gibi ilk kacak olan da o olacaktır. İveçenliğinden, özleyişinden, ataktığından! Gençliğin bu özelliklerini, bu dirim dolu, enerji dolu atılğan varlığını, ulusal ülküye, Atatürk ilkeleleriyle örülmüş yüksek insanlık ülküsüne, dolayısıyla de yurt kalkınmasına çevirmek, yöneltmek de, başta ulusal Eğitim politikamızın, sonra da aydınlarımızın, yazarlarımızın görevi değil midir? Gençlerin özleyişlerini, susayışlarını, romantikliklerini de karşılayabilecek sonsuz bir açılışa elverişli olan Atatürkçü dünya görüşü'ki temelinde uçuluk ve insan sevgisi vardır, barış ve kardeşlik vardır, düşünce özgürlüğü ve yaratıcı emek vardır - bizim kuşakların, yeni yorunlarla, yeni değerler dirmelerle genişletip yaymaları gereken bir yaşama felsefesidir. Onun akülü eksemine, hiç bir yobazlığı, bağnazlığı tutturamazsınız. Her an istim üstünde, her an tetiktedir. Ne için? Doğru sanılandan, daha doğruya gitmek için. Böylece, insan mutluluğunu, insan özgürlüğünü, evrensel barışı kurmak için. Bu değerlerin önce yurtta kurulması ve yurttan, Türk insanını çelişkilerinden kurtaracak bir yol izlenmesi gereği, Atatürkçülüğün bence en sağlam çıkış noktasıdır.

## Atatürk'e...

Senin büyük gücünle doğruluruz  
Yitirmez değerini bıraktığın kavramlar.  
Yürür gidersin uygarlığın doruklarına  
Ulusunla el - ele, ulusunla, bir yürek.

Yankısı sürececek sesimizin çağ çağ  
Bir mutlu birleşim her yanda  
Sana bağlanmanın umudu  
Götürür bizi aydınlık yarınlara.

Vatan göklerinde yabancı kuşlar uçtuğunda  
Sen koş - geldin  
Kartal bakışların deldi katı mesafeleri  
Bir kıranaç aldı kurdu - kuşu, dağ güllerini  
Sen çıka - geldin yitik çağlardan atom zamanlarına  
Yüreğinde bizim ateşimiz, yakar böcekli ormanları  
Ellerinde bizim çiçeklerimiz.

Sen öldün, ölüm de bir güzelleşti  
Değer başımız gökyüzüne her solukta.



## Kamyonlar Sığır da Taşır

Ferzan Gürel

"Memleket Hastanesi'nin önünde bekleyeceğiz," demişti ona önden giden sürücülerden biri. Hastane, yolunun üstündeydi nasıl olsa.. İvedilemeden sürdü kamyonu çarşının ortasından. İlk bakışta, günün kaynaşmalarından, kalabalığından arınmışlığını sevdi ilçe - gecesinde. Satış yerlerinin hepsi de kapanmıştı. Birkaçının aydınlatılmış camlıklarında allı, yeşilli bezler yüzü gülüyor; az ötede, morundan sarısından bir de kesmeli yerlerinden ışıklar yansıyan sırça takımlar, gözahıyordu. Sağa saptı, oteli, kahveyi geçti; Ana yol ak ışıklı lambaların altında yeniden önünde upuzun belirlendi. Evler, bölmeli yapılar, perdeli pencereleriyle içine kapanmış görünüyordular. Bir iki sundurma derinlemeye çıkmış olanlar vardı sadece. Geride kalan arka mahalleler, görünen benek benek ışıklarına karşın karanlıkta yitmiş gibi geldi ona.. Ama, uzaklığı ve de her türlü engeli ortadan kaldıracak nitelikteydi oralarla tanışıklığı: Geçmiş ne zaman anıssa, pis arıklarda oynayan çocuklarıyla, yorgun mutsuz kadınlarıyla bir kenar mahalle belirirdi yolları izleyen gözlerinin önünde bile.. Yol ortasında hurlaşan köpeklerden birini az kaldı ezecikti, "Deyyus.. Sersem!" sözcükleri çıktı birden ağzından. Kendine de içlerimeşti, köpeklerle de.. Kaldırımında yürüyen birkaç kişi, taşıta ve koşarak kaçan köpeğe bakıp kaldılar bir süre.

Hastanenin önünde kamyonların sıra sıra dizilişi, uzaktan, o günkü kazayı, köy yolunda gördüğü çarpışmayı anımsasına yol açtı, "Yaralılar bu hastanededir sanırım." diye düşündü. Ana neden yük arabaları, telâşsız, sessiz, hiçbir şey olmamış gibi, komşu ilçenin ertesi günkü pazarına taze sebze ve meyve taşımaktaydılar? Sürücüleri, başları eğik uyuyorlardı sanki. Tekerek gıcirtıları, yorgun atların ağır aksak yürüyüşünden çıkan aralıklı nal sesleri, gecenin havaya yaydığı uyuşukluğu artıyordu. Sonra, kamyonların kulakları sağır eden gürültüleri dolduruyordu caddeyi. Sundurmalarda serinleyenler, önlerinden geçen, tikim tikim

sığır yüklü kamyonlara bakıyorlardı şimdi: "Nereye gidiyor bu denli çok, canlı hayvan?" diye soruyorlardı birbirlerine.. "Büyük iller çekiyor bunları hep, doymak bilmez büyük iller!".. "Şu körboğaz yok mu!.. Her gece kamyonlar sığır taşır oldu büyük illere.. Peki, şu üç - dört tanesi durmuş, neyi bekliyor öyle?".. O sırada, şoför Hasan da arkadaşına, "Neden bekliyoruz?" diye soruyordu.

"Baytardan sığırların sağlık kâğıdı alınacak."

"Sırt sırta yüklenmiş hayvanların hasta mı, sağ mı olduğuna nasıl bakabilecek baytar?"

"Senin kamyon daha önce hiç sığır taşımadı mı?" diye sırttı en baştaki kamyonun sürücüsü, "Böyle işlere atıldın mı, girdisini, çıktısını bileceksin. Ayda 700 lira veteriner aylığı ile mi geçiniyor sanırsın şu gördüğün apartmanda oturanlar?".. Hasan karşılık vermedi ama te dirdindi, çıktı, sürücü yerine oturdu.. Baytar, en öndeki taşıttan başlamıştı. Hasan onun çamurluklara basarak taşıtların kenarlıklarına tırmandığını, oradan bir süre sığırlara baktığını, incelediğini görüyordu. İçine bir kurt düşmüştü Hasan'ın, bir suç ortaklığının karmaşıklığını, ağırlığını duyurmaktaydı ona, yüreğinde : (Dürüst iş yapıyorum, alnımın teriyle para kazanıyorum) diyemiyecikti bundan sonra.. İlk bilinçlendiği günlerde, gelecekte ne ler ummuştu, şimdi ne bulmuştu! Sade kendisi mi? Anası, babası, yakınları, herkes onun çok başarılı bir kişi olmasını beklemişlerdi yıllarca.. Kavgacı, lüğünü bile atılganlık sayarak umutlanmışlardı. Mahalledeki çocuklarla bir ceviz uğruna dövüşür, haksızlığı hiçbir biçimde kabul etmezdi. Bu böyle sürmüş gitmiş, hele ilk gençlik yıllarında, hak bellediği kavram-

## Doğa Uydusu

Gönül birliği içindeyiz seninle  
Seninle bi dolu ay vuruyor içimize.  
Çalçane bir sincaptır uyku bölen, aşkı kemiren  
Ve her gün yeniden hazırlanan cevize .

Görüyorsun ya ne çok kıskırtılmış horoz  
Ne çok eşek, ne çok köpek ve kaplumbağa  
Sevişirlerken sakıncasız ve uluorta  
Anlayamam nasıl dayanır bu işe salyongoz ?

Ne gönül birliği ne bi dolu ay, artık durulmaz  
Ne edelim edelim biryerlere gidelim.  
Biryerlere ki yabansıl ve karşı konulmaz  
Ki anlamları çiçeklensin üstü kapalı sözlerin.

İşte bi dolu çiçek, işte senin uçurum güzelliğin  
İşte elinin altında koyağına yatkın ırmak.  
Şimdi doğayız ölümsüz ne güzel,  
Ne güzel döl dökmek, kök salmak, çiçeğe durmak.

Ruşen HAKKI

ların gözüpek bir savunucusu olmuştu. "Az daha bu yüzden okka altına gidiyorduk!" diye geçti usundan.. Üzgün üzgün gülümsüyordu olup bitenlere şimdi..

Baytar, sondan bir önceki kamyonun çamurluğundaydı; sırt sırta, boyun boyuna birbirlerine sokulmuş, ezik, yenik, başlarına geleceği sabırla bekleyen hayvancıkların yoklamasını yapmaya çalışıyordu, ama başlar, sırtlar öylesine karışmıştı ki... O, böyle uğraşırken, başka başka, sığır yüklü kamyonlar geçiyordu yanlarından, hızını hiç kesmeden büyük güdültüler çıkararak uzaklaşıp gidiyorlardı. O sırada yanlarından geçen iki adam, "Büyük iller doymak bilmiyor." diye konuşuyorlardı aralarında. Birdenbire ortaya çıkan bir küme çocuğun bağırıp çağırmalarına karıştı, daha başka ne söylediklerini duymadı Hasan, şaşarak baktı çocukların çılgınca eylemelerine :

"Ne bunlar Deccal mı?" diye sordu aşağıda baytarı beklemekte olan kamyon sürücüsüne.

"Kiyamet yaklaştı mı demek istiyorsun?" sorusuyla onu yanıtladı öbürü.

"Valla ne bileyim! Herkes pusulayı şaşırıp gibime geliyor da.. Kimsenin kimseyi takdığı yok. Kişi kendi dalgasında."

"Ulan boşver! Sen mi kaldın düzelterek ortalığı? Hani, rahatsız kaçan varsa çıksın terbiyesini versin çocukların.. Pek de çocuk sayılmazlar ya: çoğu var

önünde, ondördünde."

"Tamam mı, yola çıkıyor muyuz?" deyip sözü değiştirmek istedi Hasan, böylece uzayıp gitmesinden hoşlanmamıştı. Baş - çeken taşıtın sürücüsü ile yarenlik daha başka türlü olmazdı işte! Artık sevmiyordu bu sığır taşıma işini. Bundan önce, kamyonla insan taşıma işini de sevmemişti, insanca bulmamıştı. Ama sevmeyip de neyi değiştirebilmişti? Çaresizler; kamyonlar, römorklar dolusu yollardaydı her gün. Ve Hasan, sığır taşıma işini bıraksa başka sürücüler buluncaktı, "Taşımadım hayvan hastalıklıymış.. Sağmış bana ne?" diye düşüneneceklerdi.. Önden gelen bir ses, "Hop, hop gidiyoruz!" diye bağırıldı. Motörlerin gürültüsü başladı bu uyarının ardından. Hastanenin camları sarsıldı, ışıkları bile titreşiyor gibi göründü : İçerdeki yaralıları, hasta yatanları düşündü son bir kez daha Hasan; geniş caddede yavaş yavaş hızını artırarak ilerlerken, bir ilçe - gecesini daha yaşıyordu :

Yola bakan sundurmalarda tatlı yarenlikleri sürdürenler, serin içeceklerini yudumluyorlardı. Bir evin bahçesinde, unutulmuş, bırakılmış bir kedi yavrusunun acı acı miyavladığı duyuluyor, sonra uzaklaştıkça gürlütlere karışıp yitiyordu. Sokak köpeklerinin ortalıkta şimdi havlaya havlaya dolaştıklarını görünce, işe yaramamanın sıkıntısını çevrelerine duyurmak istediklerini sandı. Hem birdenbire çoğalmışlardı. Birbirinin sesini duyanlar mı toplanıyordu ne? Yıldızların bile seçilmediği göğe doğru uluyarak, bunalmını karanlığın yoğunluğunda çoğaltmak isteyenler çıkıyordu arada içlerinden. Ve baş - boş çocukların, ışiksiz ara sokaklarda oynadıkları görülmüyordu. O sırada kamyonlar, birbirlerinden gürlütlü çıkararak büyük illere sığır taşıyorlardı..

## SON YAZ

NARÇİCEĞİ BİR SEVİNCTİR ORTALIKTA GEZİNEN  
GİDİYOR DENİZ KIYILARINA BUNCA SEVİ ZAMANI  
— DERKEN SESSİZ BİR YAGMUR İÇİMİZE —  
VE ELELE YAZ SONLARINA İNİYORUZ  
YAGMALAYIP BAHÇELERDEN GÖRÜNMEYEN TURUNCULARI

Şiyami ÖZEL



Fethi Savaşçı

Sürelî olarak dönüp arkasına bakıyor. Beyazlı siyahlı entarisi, kısa boyuna pek gitmemiş. Tonbulca bedeni, iki sıra öndeki otobüs koltuğundan usulca taşıyor. Ağır, ekşi bir ter kokusu kaplıyor ortalığı. Saçları simsiyah, takma değil, boyama. Kaşları ve kırpikleri sarı ve seyrek. Benim bildiğim, daha doğrusu süslenmesini bilen kadınlarda, kaş, kırpık ve saçın boyası bir birine çoğu kez uygun düşer. Bu tonbulca, orta yaşlı güzelce Alman kadınındaki başka. İki de bir ayakkabılarını çıkarıp, ayak bileklerini sağa sola büküyor. Bir başka ağır koku geliyor ayaklarından. Belki ayakkabısı kokuyordur. Eğer iyice pişmiş kösele ve deriden yapıldıysa ayakkabı, hangi mevsim olursa olsun kokar. Ayakları kokan kadınlar, huysuz olurlar. Ne iş, ne evlilik, ne de toplumsal yaşamda başarıya

eremezler. Çünkü, birleştirici olmaktan öte, dağıtıcıdır da ondan. En küçük bir fırsatta eleştiri sayrılığına kapılırlar, hiç mi hiç hoş görüleri yoktur. Eksiklik duygularını giderebilmek için, önüne gelene saldırırlar. Böylelerinin pek mutlu olduğunu göremedim. Pek ön yargı değil ama, göremedim, duymadım, okumadım. Kimileri, isteklerini kısa sürede elde ederler, atak, aceleci olduklarından. Ama çok çabuk da bıkip usanırlar. Biraz da eleştirilme korkusundan doğar, bu ataklıkları. Çok sabırlı, çok hoşgörür insanın bile böyleleriyle kavga etmemesi için kadındaki özellikleri, onda az bulunsun, bulunmasın pek önemli değil, incelikle, tatlı bir dille anlatması gerekir. Açıkçası erkek, sürelî olarak, kendisini pohpohlarsa o erkeği belki sürelî olarak sevebilirler. Aslında her kadın biraz,



Desen : Metin Eloğlu

övülmek, beğenilmek ister. Ama o başka bir konu.

Otobüs, İsviçre toprağına basınca, herkes duysun diye, bu kez yüksek sesle konuşmaya başladı. Otobüstekilerin ilgisini kendi üstüne çekmeye çalışıyor. Kırk yolcunun içinde benden başka Asyalı yok.. Kadının önünde sakallı bir gençle, uzun saçlı, spor giysili bir kız öpüşüp duruyor. Kim bilir, kadının öfkesi bu ikisinedir belki. Çekemiyordur. İki gencin ne arkalarındaki homurdanan kadından haberleri var, ne de uyuyan, uyumaya çalışan, gazete, dergi okumaya çalışan diğer yolculardan.

Yakınına geldikçe daha da güzelleşen karlı tepeler, derinliği karanlıkta daha da koyulaşan, derinleşen vadiler, dereler, ormanlar, otobüs şoförünün bitip tükenmiyen ışığı, gözlerimi sürelî olarak kadından kaçırma korkum, kadına hiç bir şey etkilemiyor.

Başımın üstündeki rafta bir el bavulu var.. Onun olabilir. Belki bavulunu, sezdirmeden karıştırırım diye korkuyor. Bu hafta sonu tatilini İsviçre'de değerlendirmek isteyen biri, ya da aylık iznini orada geçirecekti. Ters bir raslantı sonucu, ikimiz de aynı pansiona düşersek, diye geçirdim içimden. Tepeden turnağa titredim korkudan. Yanında oturan yaşlı sağır Alman kadını, iki de bir elini kulağına götürüp, ona : "Anlamadım"ı yapıyor. Bu yüzden de sinirlenmiş olabilir.

İkimiz de aynı pansiona düşersek, kendisini tanınamazlıktan gelemem. Sabah kahvaltılarında birlikte olacağız. Lozan'da aynı müzeleri gezip, aynı vapurda gezinti yapacağız belki. Bana askerde ölen yakınlarından, mutlaka söz edecektir. Çalıştığı yerde sevilen bir işçi olduğunu, işe hiç geç kalmadığını, önümüzdeki yıl iznini İtalya'da, Dalmaçya'da ya da Karadeniz kıyılarından geçireceğini, düşlediğim halde bir daha tazeliyecektir bilgimi. Biraz sarhoş olduktan sonra, erkeklerin anlayışsızlığından, kabalığından söz edecektir. Kafası öne düşmeye başladıktan sonra da, kadınların ince ve sevimliye her süre hazır oldukla-

(Sonu 14. sayfa)

## Görünümünde Çağın

Celal Cumralı'ya

Besle beni ey gerçekleri imbikleyen zaman  
Ruhumda köksalan ve üreyen tanrısalıktan

Yorgun düşer derin bir orman uğultusuyla  
Gözbebeklerim aynı simgeyle sarınmaktan

Kitleriz gök mevsimlerinin elmas anahtarıyla  
Sevda ülkesini göz uçlarında konaklayan

Ayışığında beze akgüllerle çıplak bir kadını  
Bakalım ne kahr elinde bu kan rengi dumandan

Bin dağ aşak şanlarla şereflerle bin konak geçsek  
Varırsız ülkeler ülkesine yüreğimizde titreyip duran

Sararmış sonsuz çiçekleridir yalnızlık  
Geçmişin küllerini artık ruhumuza bırakan

Çözülürüz yel yel dağılırsız hayatın giziyle  
Döner yeniden güçleniriz acılarla büyüyen insandan

Bilirim uyarılmamış babalar soyundan olduğumu  
Çünkü yemişim en acı hançeri öz oğludan

Yıldızlar bensiz yerlere ey çavan yıldızlar  
Söyleyin bir ben mi kaldım karanlıklara bulanan

Kandırdı bal renkli ağuyla donattı ömrümü  
Hangi ellerin sunduğu kan taslarıysa uzanan

Görünce korkunç yıkıntısını bir bildik kişinin  
Hemen derim silindiri geçmiş zamanın bu insandan

Ömrümüzü ey dürüm dürüm katlayan binici  
Yıldım değiliz nal sesinden ve ölüm uzaklığından

Çünkü biz ölümsüz duygulara, yaslandık durduk  
Çağ çağ yeniden fıskırırız soylu ozanlardan

Özgürlük dedik sevi dedik Anadolom dedik  
Daha kutsal bir konu bitmedik insandan

Halim UĞURLU



Ben oldum olası düşler görürüm  
İlk yaz sabahı kış ortası  
Ağlar gözlerimin yarısı  
Bir tren penceresinde bayram yerinde  
Gülerken ölürüm

Burhan GÜNEL

Ben dayımı severim.

Önceleri çok korkardım ondan. Tekmelerinin iziydi bacaklarında, tokatıydı ensemdeki sızı, yanağımdaki kızartı. Sonra gülüşü otururdu düşlerime, yengem yanaklarımı öperdi, "Üzülme bakıyorum... Hadi gül biraz." derdi. Biz onunla, dayımla ikimiz trende olurduk. Yel ılık çaldı pencerede, ben yerimde duramazdım. Şalvarlı teyze bakardı yüzüme, "Ne tatlısın sen..." derdi, gülerdi. "Ben böylesi çocuk görmedim daha ömrümde, yerinde oturdu mu hiç!..." derdi. Dayım sesini çikaramazdı, geride kalanları düşünürdü belki de, askerliğinin kalan bölümünü düşünürdü, bıraktığı üç aylık hava değişimini bir de... Tren dururdu, ben okurdum: "Pozanti" yazardı, aynı adamın yazısıydı belki de, hep ötekine benzerdi bir sonraki, "İncirlik"ten daha önce geçtik, Torosları aşılıyor. Bir su geçiyor altımızdan, sağımızdan; bir de bakıyorum biz sağdayız o sol yanımızda. Bir tane daha alıyorum, haşlanmış yumurtalar dayımın yanında, sepetin içinde duruyor, kızıyor bana hiç, otur demiyor, gel demiyor, yeme demiyor, mutluyum, Bizimkiler Ayrancı'dalar. Ben üçten dörde geçtim, sınıfımın çalışkanıyım, akıllıydım. Ama teyzem sevmiyor beni pek, bir sabah, gelip pencereye yapıyor trenimdeki, teyzem bağırtıyor: "Silme yüzünü ona!" Mendilimi buluyorum sümüksü. Çıkarıyorum cebimden, kısa pantolonumun cebindedir, her sabah öğretmenimiz denetler, tırnağımız uzamayacak hiç, burnunda sümük olmayacak çocukların, mendil bulunacak herkesin yanında, hem de iki tane: Biri temiz, birine burun silinmiş...

Dayıma sesleniyorum, burası "Karaisalı"ymış dayı! Bakıyor yüzüme, eski dayım değil, teklemiyor beni. Çocuğu olmuş, oğlu. Orada kaldı, Iskenderun'da, altı aylık daha, teyzemlerin evinde, Yengem de orda. Dayımın oğlu altı aylık "asker çocuğu", anneannem böyle diyor, "asker çocuğu o!" Hepimizden çok seviyor. Beni sevmez zaten, yok, azıcık sever. Hele uslu durursam dövmez bile, se-

ver bile, öper bile arada bir. Uslu duramam, Çocuklara bakıp içimi çekeğim. Benim cam "gülle"lerim yok, oyunlara katılamam. Olsa olsa alıp kaçarım birininkini, anneannem görür, çocuk anlatır, alıp kaçmışım; büyüünce hırsız olacağım ben, it olacağım! Teyzemin oğlu it olmaz, hırsızlık yapmaz, onun babası varıl ya, niye çalsın? Niye "haydut" ol-

ki yanaklarım nah bu kadar olsun, pancar! Desin ki annem, "Pırafo eyi bakmışlar yavruma, beni hiç aratmamışlar vallaa..." Teyzeme mektup yazsın, sağ olun desin, çocuğuna iyi bakmışlar, ondan. Tren dursun arada bir, son aldığım, soyduğum yumurtanın içinden haşlanmış bir civciv taslağı çıksın. Gülsün dayım, gülsün çarşafı şalvarlı kadınla sessiz oturan ko-

görnleği düşümde görmüş olabilirim, pantolonu uykularına çağırmışumdur belki de üç gün kadar önceden, belki daha da eskidir... Geçen bayramlardan iç çekip üzülsüm, kısıkanışım, anama soruşum "Hani benim gömleğim, pantolonum anne, nerede?" diye... Erol değilse Pakize teyzenin oğlu Necdettir benden küçük ama, her şeyi benimkilerden güzel. İlk hırsızlığım ondan kaldı, taksisini yürüttüm, annem gördü, "Götür ver çabuk! Bir daha görmeyim bak, kötü ederim seni!" dedi. İyi, götürürüm be, kızma! Bir de be diyorum anne, utanmaz ve terbiyesizim çok, adam olamayacağım, anneannem yalan söylemiyor, şıpadak anlamış gözlerimden, annem onayladı ya, adam olamam bir daha, olamam!.. Elli kuruş da bulup susamlı macun aldım ya, vallaha adam olamam ben, billaha adam olamam ben! Annem de inandı artık, herkese söyleyebilir. Ne bileyim ben? Hiç görmedim öyle elli kuruş; bakmışım avucumda, benim! Benim o! Erol'un parası gibi, benim! Fatma görür, koşar aneme muhakkak söyler, bana macun almadı der, elinde elli kuruş var, gördüm anne, valla doğru söylüyorum bak! der. Kaçarım ben, yakalayamaz kimse. Annem bağırtır evimizin önünden, sıvasız duvarlarını görürüm dönüp baksam evimizin, camsız pencerelerini görürüm belki de, biraz dikkatli bakarsam eğer. Hep bağırtır o: "Hayırsız çocuk işte! Babasına çekmiş, getir ulan şu parayı, getir şu elli kuruşu diyorum!..."

Mezarlığa koşarı m.

Mezarları gösteririm dayıma: "Bak dayı, mezarlara bak!"

Bakmaz. Kadın yazmasını düzeltir, bakar, dudakları oynar, gözlerini kırıştırır, uzaklara bakar sonra, dalar gider.

Dalar giderim.

Tren yürüsün, annem yanaklarımı öpmüş olsun biraz önce. Yakında okul bitecek, sonra da been annemin, babamın, kardeşlerimin yanına gideceğim... Yakın, üç ay ne kadar kısa! Sakın ağlamayacağım bak, erkek olan erkek ağlamaz!

Sonu 16. sayfada

## Bilinçsiz

Ne pencere gizledi ne de kapı  
Buz kesti bir kıyıda önce ayaklarım  
Ne trenler geçti ne de koptu raylar  
Koskocaman bir el çaldı beynimi donakaldım.

Kesilirdi soluğu yelkovanın saatler yaşar mıydı  
Nokta nokta çoğaldı herşey bön gecelerde  
Takıldı yüreğim kurdun - kuşun gülen gözlerine  
Bir güç şakanın mutluluğunda ne işi vardı.

Yıkık duvarlarımda sızısı hâlâ bir kurbacın  
Kürek çekiyor ıssız denizlere hangisi binlerce yıldızın  
Çıkardım kınından bir kamayı üşüdüm, üşüdüm  
Susarak bekledim tam ortasında tatlımsı ölümün.

Tutamadım kanatlarımı çırpanın şafağın  
Sığmadı bir türlü giysilerim saldırgan yellere  
Koptum boşlukta, düştü ışığa birden ayaklarım  
Bilinçsizlik miydi gücü kalmayan karşımda.

Bulur gibi oldum bir şeyi hemen yitirdim  
Yitmesi mi canımın şimdi neye yarar  
Öyle bir gülümseyiş ki unuttuğum  
Şiirin dopdolu yalnızlığında.

Feriha AKTAN

sun? Ben hele bir büyüüm de bak, vallahi haydut olurum! Anneannem gözlerime bakınca anlayıverir şıpadak, başka bi şey olamam! Zaten babam ne ki, ben ne olabilirim? İyi ki torpil morpil bir iş bulundu da Ayrancı'ya gittiler bizimkiler, okul yarıda kalmayacak ama ben teyzemlerde kalacağım, Allahın belasıym bazen, bazen sever gibi olurlar: Biz yoksuluz ya, salataların suyunu, limonlu sirkeli zeytinyağı, ben içeyim

castı; ben ağlamaklı olayım. Civcivi haşlamışlar!.. Yağmur çiseler gibi olsun, bayramım yarıda kalsın, anama kavuşsam da olabilir birkaç zaman, bozkura bakabilirim uzun uzun. Bayram olabilir o zaman; erken kalkıp da Erol'un yeni pantolonunu görebilirim. Gömleği ne çok güzel öyle, ne kadar güzel... Uçak resmi var cebinin üstünde, açık mavi, gök renginde... Bir köşeye çekilirim, daha herkes yataкта sayılır,

# İşilti

feriha aktan

Şiirler — 10 TL.

(Güney Yayınları — P. K. 1353 İstanbul)



# Başbaşa

## ismet Kemal Karadayı ile..

İsmet Kemal, 1927'de Pülümür'de doğdu. 1947'de Erzurum Lisesi'ni, 1951'de Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Niğde Savcı Yardımcısı iken, yılın (1968 - 1969) en iyi hukukçuları arasına seçildi. Çeşitli dergi ve gazetelerde şiir ve yazılarını okuduğumuz sanatçının basılı eserlerini şöyle sıralayabiliriz : 1959'da BAHAR, DENİZ ve KADIN (şiirler, özyiğitler); 1960'da GEZİ ve DOSTLUK ÜZERİNE DÜŞÜNCELER (denemeler); 1961'de CAM PARÇASI (şiirler); 1969'da DÜŞÜNCE ÖZGÜRLÜĞÜ — DÜŞÜNCE SUÇLARI; 1970'te DENEMELER ANTOLOJİSİ.

İsmet Kemal Karadayı, Türk Dil Kurumu ve Türkiye Sanatçılar Birliği üyesidir.



su uyanış ve geçiş dönemi önerilerine göz - kulak olarak yurdumuzun her köşe - bucagında istesek herbirimiz görev yapamaz mıyız? Böyle olunca da sesimizi (varsa...) duyuramaz mıyız? Özel yaşamımızda "dünya nimetleri" de, "uygarlığın getirdikleri" de elbet bizi çeker kendine. Ama geçim uğraşımız dışında sıcaklığımızı duyduğumuz, beğendiğimiz, benimsediğimiz nice yanları bulunmaz mı köy, kasaba ve kentlerimizin? "Orda, bir köy var uzakta"; bir kasaba, bir kent; onlar, incelenmeye alınıp verilmeye değer bir itici güç, bir kaynak değil midir? Büyük usta, büyük "Merhaba", sayın Halikarnas Balıkcısı, etniğiyle, folkloruyla, mitolojisi ve insanlık tarihiyle Anadolu'nun daha çok Ege ve Akdeniz bölümlerini inceliyor, işliyor, yeniden kazandırıyor bizlere. Doğu'suyla, Orta'sıyla, Karadeniz'yle, Gündoğdu'su ve Trakya'sıyla Anadolu bir bütündür. Sabahattin Ali'leri, Yasar Kemal'leri, Orhan Kemal'leri de bu nedenle anıyoruz. Şimdi sıra daha da yenilerde; ilerlerde, derinlerde.. Ben, nice puril puril insanlar tanıdım o "tasra"larda. Nice ilginç "olay"lar yaşadım ya da gözlemledim. Üstelik iyi - kötü yetiştirilmiş yapan insanlar, uygunluklar pek çoktur oralarda.. Yabancılaşmalarını, yenilenişlerini, kendimi ola bildiklerden asıllarımı çoğunlukta oralarından, oradakilere aldım ve iyice götürücü gücüm varsa oralara, oradakilere adamak isterim. "Dukalık"lardan bile çıkmak istemiyerek öteki o büyük, o "bizim" gerçeklere "tasra" ve "tasra"lık bakış fırlatan benciller, kendini beğenmişler hele de sanatçılar aramızdan çıkabilirse bu artık hem gülünç, hem de acıklı olur. Neyse, sabrınız fırsat, fırsatı ganimet bilip sormak istediklerinizden biraz dışına çıktım, uzattım sayın dostum. Giz sayıyorsanız bu konuda düşünüş ve davranış tutumundan anımsayabildiklerimi söylüyeyim : Ben, Anadolu'ya dağılımlardan biri olarak zorunlu durumlardan olanaklar çıkarmaya çalışıyorum, olanakları da zorluyorum. Geçim ve sanat uğraşmalarımın birbirini etkilediğinden, birbirini tamamladığından yararlanmaya bakıyorum. Tanınmak ve tutunmak için kümelenece ya da öne geçme tutkum yok. Daracak ortamlar ve arkontlardan bile yasaları çıkarmaya çalışıyor, kalabalığından değilse bile görüldüsünden kaçtığım büyük şehirlerdekinden daha çok eğitim ve yenilenme, örün verine zamanı bulduğumu sanıyorum. Hemen her yıl, birkaç kez içine girdiğim büyük kent peteklerinden de yararlanarak onları bulduğum yerlerde arıyorum, benzetme uygunsuz "süzme bal" çıkarıyorum. Küçük yerlerin sakinçilerinin kaçabildiği hem dinlenmiş, hem de dost olmuş kişi, kitap ve dergileri iyi dinlemiş oluyorum. Kü-

## Atıf Özbilen

— Sizi şiire olsun, öteki yazınsal çalışmalara olsun, özendirilen nedenleri ve ilk etkenleri anımsıyor musunuz ?

— Şiire ve öteki yazınsal çalışmalara yönelişimi iki bölümde anımsıyorum ve düşünüyorum. Birincisi, "okul" dönemi başlangıç ve özenti-leri.. Buna, ilk heves, ilk kolaylık da diyebiliriz. İkincisi de bir gereksinme ve görev sayma bilinci. Özellikle, çok çocuklu küçük bir memur olan babamın evinden, çocukluğumun ve ilk gençliğimin geçtiği büyük yer sarsıntısı sonrası Erzincan'ının savaştanmış gündüz kondu "pavyonlar"ından, Erzurum "kenar"larının "gävurboğan"ları ve "bonetler"i ile Pülümür'ün yengeçli dereleri, ışıklı "mezra"larından olsun, bulduğum bu çevrelerin içli, duygulu, eğilimli ve yoksunluk dolu toplumsal ilişkilerinden olsun, edindiğim çok şey vardır. Onlar benim bilinçaltı - bilinçüstü dünyam ve kültürel - yeteneksel kuruluşum, hatta alışkanlıklarım, ilk yönelişlerim üzerinde çokça etkili olmuşlardır. İlk deneyişlerim, bu saydıklarımın yanında, iki değerli türkçe öğretmeni-min yöreklendirici yön verişlerinin de izlerini taşımaktadır. Daha sonra Orhan Veli ad ve akımı, M. E. B. klasikleri, toplumbilim ve felsefe derslerinin, yan çalışmalarının da katkıyla gerek yurt, gerekse dünya sorunlarına gerçekçi açıdan eğilimli ve bakabillişler, yerinde durmayan düşünsel ararış ve devinimler. Bunları, yayınlamayı tasarladığım bir kitapta sunmaya çalışacağım.. Kişiliğim, okumaktan yazmaya itilimim bakımından 1947'ler benim için önemlidir. O zomandan başlayarak gördüm, anladım ki gerçek şiiri de, gerçek yazını da bulmak, uygulamak kolay değildir. Evreleri var, koşulları var bu işin.. Hele de o, "hemencik ustalasmak" ne demek, hâlâ çoğu kez yanıma yakdaştırmadığımız, boş bir "ün"e yeğ tuttuğumuz iyi bir "amatör" olma derecesini bulmak da büyük başarı. Yıllar sonrası, başlangıçta dediğim ikinci bölüm, yani "bir gereksinme ve görev bilinci", beni de özele ve yapabildiğimce sürekli yazmaya, sürekli yayınlamaya ve bu yolda, zaman zaman, "öyle ise daha iyiye, daha yeniye, daha ileriye!" parolasıyla birlikte yazınsal direnişe götürüp bağladı.

Yorucu, sorumluluk yüklü de olsa rahatlatıcı bir bağlanma bu..

— Göreviniz gereği, ülkemizin çeşitli kentlerinde bulundunuz. Hemen hepsinde de daracak bir ortam içindeydiniz. Ama ne ki, neden olmanız, oradan sesinizi duyurabiliyordunuz; şimdileri daha da çok duyuruyorsunuz ya; ben, bu giriş açıklamanızı dileyeceğim. Kimi yazarlarımız, ozanlarımız "tasralılık" etkisinden kurtulamazlar; başarımız, ancak büyük kentlere yerleşmekle mümkün olabileceğini savunurlar.

— Biliyorsunuz, Anadolu gerçeği, halk gerçeği diye bir nen, bir anlam var. Diyelim, "saf anadolu", "saf halkımız" deyimindeki gibi bilmek ve niyetlenmek varsa neden asıl kaynak, öz yaşam niteliği buralardan taşmasın? Biz nerden geldik ki nereye gideceğiz? Kimiz, neyiz ki kimi, neyi beğenmiyeceğiz? Kimler durur, yasar o kentlerde, köylerde? Soyut ülküçülük sayılmasın, ülkenin her köşesinde biz yok muyuz? Ve içtenlikli olalım, en çok da

## UZAK SANCI

Bizim dağlar Uludağ'a benzemez  
Kayak yapamazsın bizim dağlarda,  
gitar çalamazsın  
Ve toprağın altındadır evlerimiz  
Acıdan  
Kahırdan  
Gözyaşından  
Hergün biraz daha batır derine  
Ocaklarda tezek yanar ağabey  
Odu yerine.

Sabahları kağıtlar ezer uykumuzu  
Onun bunun duyulmaz sürgünümüz  
Ne söylesek topuğumuz  
Ne söylesek yalan  
Çünkü bizden başka herkes haklıdır  
Ve bu yüzdün yıllar yılı  
Sesimiz ağzımızda saklıdır.

Muammer HACIOĞLU



## Eşlerinin Gözüyle: SANATÇILARIMIZ

### VASFIYE KARADAYI'nın Gözüyle İsmet Kemal Karadayı

Bir sonyaz ikindisinde, Karadayı'lardayız, Bilecik'te, Sayın Vasfiye Karadayı'nın tavşankanı çayını yudumluyoruz. Nereye baksanız kitaplar, dergiler; duvarlar, tablolar, resimler; vazolarda çiçekler.. Haldun ile Rana bir görünüyorlar, bir yitiveriyorlar. Nerde bunlar, bir merhaba bile demeden.. Sesleniyor baba Karadayı; geliyorlar, sıkılgan ve saygılı. Eh, fazla sıkımayalım öyleyse, çekilsinler odalarına,

Sonra, Bn, Vasfiye ile laflaşıyoruz...

Ve İsmet Kemal, akşam yemeği için hazırlık yapmış; dışarda yiyecekmişiz. Aşağıda, karpıda bir araba bekliyor. Atlıyoruz. Bay Nizamettin Özsoğüt'ün restaurant'ı. Adını KENDİM koymuşlar. Şişirin bir yer. Doğanın tümden içindedir. Çeşitli ağaç kütüklerinden, köklerinden, kabuklarından yararlanılmış, ilkel bir hava verilmiş. Bizden ve el ülkelerden gelip geçenler birşeyler yazmışlar, çizmişler; 3 - 4 defteri doldurmuşlar anıları ile..



(Karadayı'lar)

— İsmet Kemal'i "eş" olarak seçerken, sanatçı kişiliğinin etkisinde miydiniz?

— Hayır. Daha sonra öğrendim sanatçı kişiliğini...

— Eşinizi anlatır mısınız, olumlu - olumsuz yönleriyle; yani, genel olarak eleştirisini yapar mısınız?

— Olumlu yanları şöyle : İyi yüreklidir insanların hep iyi yanlarını arar, kendi zararına da olsa başkalarının iyiliğini düşünür; görevde titiz ve mihnetsizdir, anlayışlıdır, meslek onuru ile halk yararını

bağdaştırır; adamı işi kabul etmez ve işi için adam aramaz; cömerttir, merttir ve ikiyüzlülüğü, kaypaklığı, iftirayı kolay bağışlamaz; evdeki otoritesi arkadaşça ve yumuşaktır; dinlenme ve eğlenme zamanlarında, nerede olursa olsun rahat ve çocuksudur.. Olumsuz saydığım yönleri ise bence şunlar : aşırı iyimserlik; tutumsuz olma derecesinde paraya önem vermezlik; düşünüp aklına koyduğunu ve doğru bildiğini, güç şartlarla karşılaşsa da uygulama direnmesi ;yazarken ve okurken bizimle ilgisini kesmesi, hatta karışınca kırıcı olabilmesi; biraz alınganlık, biraz da çok saçma ve bıyığına düşkünlük...

çük bir giz daha : Aslında kolay aydınlanan, kolay eğitilen (resmi iş dosyalarından; düzenlediğimiz "gece"ler, "konuşma"lar, "açıkoturum"lardan biliyorum) Anadolu halkı, yuvralık davranışları olduğu gibi, sıvrilerini de tutmaz, sevmez.

— Şiiri boşladınız mı yoksa? Bir süredir "Düşünceler - Değışişler" ve "Günlüğümden" başlıklı yazılarınıza, "Deneme"lerinizi okuyoruz çeşitli dergilerde. Şiirden caymaksa, bunun bir ana nedeni olmalı, değil mi?

— Şiiri henüz boşlamadım. Şimdilerde, aceleci iki şiir kitabımın üzerine tam bir çapraz çizgi çekebilmenin hazırlığını tamamlamak üzereyim. Son onbir oniki yıldır dergilerde yayınladığım şiirlerime, yayınlanmamaları da

katip eleyerek ortaya koyacağım. Yeditepe yayını olacak.. Şiirim doruklarda kalsa da bırakmıyorum onu. Şiir dediklerimden hemen yarısına yakınına atmaya deniyorum yine de..

— Şiirin uyarıcı, ısıtıcı bir güç taşıdığına inanıyor musunuz? Gündüz şiirin - aydınlara sesleniş dışında - halka daha çok ulaşabilmesinde yeğlenmesi gereken öğeler neler olmalı sizce? Şiirin, daha doğrusu genellikle sanatın halkımıza, çoğunluğa somut yararları, katkıları?

— Şiirin, her zaman bir işlevi olduğu inancındayım. Tür ve tarz değıştirse de, şiirin uyarıcı, ısıtıcı gücü tükenmez. Gerekince bağurmak ya da anlamıca susmaktan hemen sonra, insan ve toplum duygularını, düşümlerini en etkili, en özlü anlatan araç şiirdir. Halkın duy-

— Eşinizin bunca çalışma yöntemi; toplumumuz düzeyinde uyarıcı, eğitici bir etken sağlıyor mu, sizce?

— Eşimin, görevi nedeniyle bulunduğu müz üç ilçe ve iki ilde, iş ve çevre için dürüst ve eğitimi etkiler yarattığını ben de gördüm, duydum, sezdim.. Meslek ve kültür çalışmalarını kışkırtan da olmuştur ama iyilikle anan, arayan daha çok olmuştur. Anadolu'yu iyi özelliklere susatanlar da var.. Biz, halkın takdirini her zaman yeterli saydık.. Şu soruşturmalar.. Her seferinde haksız çıktılar..

— Sanatsal yönden bir uğraşınız oldu mu hiç? Yaşam koşulları sizi sanatçılığa yöneltseydi, hangi dalı yeğlerdiniz?

— Sanatı uğraş edinemedim. Ev için birkaç çalışmam oldu, hepsi o.. Resim ve süsleme sanatını edinmeyi çok istedim..

— Oğlunuz Haldun Necat ile kızınız Rana Gül'ü gül gibi yetiştirmektесiniz; ilk bakışta açpçık görölüyor bu. On yıl emek verdiğiniz mesleğini, öğretmenliği onlar uğruna "feda" ettiniz gibi geliyor bana; ne dersiniz?

— Çok sevdiğim öğretmenliği, çocukluğumun ev içi bakım ve eğitimi için bırakmak zorunda kaldığım doğrudur..

— Çocuklarımızın, sanatın belli bir dalına eğilim belirtirleri var mı? Siz ister misiniz birer sanatçı olmalarını? Evet'se, hangi alanda?

— Kesin bir şey söyleyemiyorum.. Oğlumuz müzik çalışmalarını seviyor.. Kızımızın ilk öykü denemesini ise iki yıl önce okumuş ve çok beğenmiştik.. Keşki bu alanlarda iyi birer sanatçı olabilseler.. Bizde, biliyorsunuz, başka "meslek"lerin garantisi daha çok..

— Eşinizle ilgili, unutamadığımız bir anı?

— Evlendiğimiz ilk ayları içinde olacak kalktı birden, gece lambasını yaktı ve başucunda bulundurduğu kağıda yazdı, yazdı, karaladı, yeniden birşeyler yazdı. Durmadan da burnunun üstüyle oynuyordu. Ciddi ve dalgındı, biraz yadırgamış, biraz da korkmuşum. Neden sonra uyumadığımı gördü, güldü; "Şiir geldi, yakalamasam uyuymazdım" dedi..

guzu ve düşüncesini anlaşılır nitelik ve biçimde vermeyen şiir, ona ulaşmaz, ulaşmak gereği de yoktur. Ama halkı bilmez, anlamaz, sezmez ve değışmez sanmak da toy bir kendini tanımahtır. Şiir, beğeni işi yanında, eğitici sanını da taşır. Öteki sanat dalları gibi topluma, çoğunluğa yarar, katkısı da buradan gelir.. Giderek, devrimci, toplumcu şiir elbet. Ama şiirin salt ekonomik, politik görevler üstlenmesi beklenmemeli, istenmemelidir. Bir alanda yarar sağlayan bildiri; şiiri tüm şiir alanını kaplarsa "şiiir" ölebilir.. Öte yandan, aranılar, deneyişler, halkın, çoğunluğun görgüsü ve geleceği içinse ve şiirin kendi yapısıyla önsesizine uygunsuz böyle bir şiire "anlamaz" ya da "tutar-sız, yersiz" denemeye. Daha önce Dağlarca, An-day, Süreya örnekleri, 1972'de ise örneğin Necatigil "hareler"i..



# ŞİİR DENEN TAD ya da ŞİİR ÜZERİNE SÖYLENMIŞ RASLANTI OLMAYAN SÖZLER

## Ercüment Uçarı

Benim beykoz futbol takımının maçlarında, sisli bir dörtkenin köşeleri kanalıyla yaşadıklarım belki de şiir. Kemal Özer bu yakınlarda güzel görüntüler çekiyor fotoğraf makinesiyle şiir belki de bunlarda. Şiirin bu değişik tad dolu dünyasını görmem yararına sözlerimi sürdürmem gerekli başkalarına dediklerim ters gelse de, şiirin sevilmesini de sağlamak bakımından bir başka açıdan da. Belki de benim tüfeğim aynanın göbeğine ateş alıyor. Şiir içselliktir diyorum. İçsellik dokunduğu umutlu göllerin, biraz büyüdü, biraz da alinteri. Dışsallıkla yansıyor şiir, dışa vuran bir müzik notasının o kendine özgü sesiyle sevince, mutluluğa, açlığa, aşka, çocuğa atlıyor. Kendi açımdan söylüyorum. Yaşantının şiiri yapılabiliyor. Fazla dışsallaşmıyor şiir, dışsallaşmış görünmüyor. Billardo oyunlarının çok azına şiir gibi oynuyor derler. Acaba billardo toplarının hangi yöresindedir şiir? Şiir, belki de billardo oyunundaki bir durum bir eylemdir, durumun yarattığı bir oyundur. Garip ama şiirde dışsallıkla içsellik bir terazinin iki kefesine terazinin yapılındaki maden ağırlığının iki kefesine uygun düşen ya da düşmeyen noktalarının göz önüne alınması ölçüsüyle konulmalıdır. Nasıl ki bir resmin görünüşünün yanında resmin ruhunda yatan giz'in sarsılmaz bir sevinci varsa, şiirde de durum böyledir. Hem dışsallık bir davuldur ki bir deyimle büyük bir gürültüdür - bu davul-

la, davulun sesinin uzaktan hoş geldiği bir düz duvara tırmamıyor şiir. Şiirin tadı, o buruk lezzet, biraz da kelimeler geliyor. Kelimeler diyoruz şiirin yüreğine. Özene bezene, ya da rastgele seçilmiş gibi bize gelen kelimelerin ırmağında yatar şiir. Kelimeler birbiri içinde amipleşmeden, bir potanın şeklini almadan meydana getiremezler şiiri. Şair kelimeleri en güzel raksettiren adamdır. Ama her hangi bir dilin sözcüklerini yeni yapacağım diye de şiir yapılmaz. Şiir bir bakıma son süratle giden

### BEN DE BİR AYNAYIM

çakıyla kesmiştin  
gökyüzünün bal kokan dudağım  
bir yaz öğlesi saçların sıcak ve insan  
bir rüzgârda, karlar üstünde gibi

çok yorgunduk iş yerinden çıkmış bitik  
soluk soluğa canımız bir aynanın virgülü  
yok olan gölgesinde ölü dışlarımızın  
bir kan açan bir domates çiçeğinde

bir köprü ne köprüsü demiri ter  
üstünden geçtik altımızda ufak mavnalar  
kabuğu kırmızı boyalı yumurta yiyorduk  
tekmil gövdemizi vurmali

ekmekle kesmiştim bir vakitler dudağımın üstünü  
kaç yaşındaydım bilmiyorum şiire başladığımda  
bir trenim vardı sahi babam oynardı  
bir kapı önünde yatan gökyüzü sıcak ve insan

üç el bilye oynuyorlar gene kaybettim  
varsın ilk nisan ayında yanına mavi aslanlar

Ercüment UÇARI

## İslık

sen ey sevincimizin kanatlandırdığı  
soluğumuzun güçlendirdiği ıslık  
bıraksak aıp başını gideceksin  
seni elimizden kaçırmaktan korktuk

şimdi ne bizimsin ne başkasının  
kırpk kanatlarının uçmayı denediği  
gizlendin içinde bir çocuk şapkasının  
sesini duyupta kimsenin seni göremediği

bir kuşun içimizin büyüdü ülkesinden  
tüylerinin rengini hiçbirimizin unutamadığı

Sedat UMRAN

bir otomobilin kapısını açıp dışarı atlamaya eşittir. Şair duygusal olmalıdır. Duygusal olmayan insanın şiir yazacağına inanmıyorum. Bir bakıma şair dağlara çıkmalıdır, uzay romanları okunmalıdır, otuz saat zarfında bunun yirmi dört saatini otobüste geçirerek uzak bir ile maça gidip, dönmelidir,

bir çocuk gibi papatya toplamalıdır kırk dört yaşında kirlardan, böyle diyorum ben. Bir duvara doğru dürüst bakmasını bilemeyen şiir yazamaz. Sadece yutturur kendini. Tek oyuncu vardır şairin, şiir. Gökyüzlerinde bulutların mavi mavi seviştini göremeyen, gece yarılarında sönük ışıklı kapalı perdeleri büyüdü bulmayanların ya da gündüzleri pencere camlarında gölge oyunları yardımıyla çıplak kadın vücutleri düşlemeyenlerin yanında değildir şiir. Şair dik bir merdivenden elleri üstünde başaşağı inen adamdır. Çalgı çalar şair, ama onun çalgısının sesini çok az kimse duyar. Bir resimdeki canlı renk olup bu rengin oyunudur aynı zamanda, şiir. Şair bağıra bağıra şarkısını söylemez, gözleridir onun şiir. Demli bir çaydır şiirin iyisi. Kara bir renkle yazılmaz şiir. Şiir daima aydınlıktır. Açıktır şiir, ele, güne, sevince, mutluluğa, aşka, örneğin başka şeylere. İyi bir yemek gibi herkesin ağzında aynı tadı yaşatır, sevinçli bir tadı. Bir koşu atıdır şiir. Şairse koşu atını da geçen kişi, kurşuna duman attıran. Salt hakikate yaklaşan yalnız şairdir. Bu yüzden ben şapkamı havaya attığım zaman daima yere ters düşer şapkam.

— Toplumsal inançlarınız, neün görüşünüz yazdıklarınızda belirleniyor aşağı - yukarı. Benim asıl sormak istediğim şu : Hangi ortamda olursa olsun, bir sanatçının inançlarını, düşünürülüğünü ortaya koyup yansıtması gerekli mi? Ama nasıl ?

— Susmak vardır ki anlamlı ve etkilidir; öyle ise gereklidir, ataların deyişiyse "altın" dir. Güç dönemlerin susturulmuşluklarını saymasak inancını ve düşüncesini yitirmemiş her sanatçı, yüreğini de, beynini de çağdaş ürünler ortaya koyma, estetik ve düşünsel bakımlardan halkı eğitip aydınlatma çabası için hazırlıklı ve çalışır kılmalıdır. Ne ki, sanatçı, kendini hiçbir zaman boşluğa da kaldırıp atmamalıdır. Kahraman olma eğilimine ya da çıkarıcı saptamalar tutkusuna kapılmaksız ona yaraşmaz.

— DENEMELER ANTOLOJİSİ yaptığımız ikinci baskısının bir GÜNEY YAYINI olarak

çıkmasından kıvanç duyacağım. Bu uğraşınızla okurlarımıza sunacağınız yenilikler ?

— Bu ikinci baskıda yirmiyeye yakın yerli "deneme yazarı" nı daha kitaba almak istiyorum. Sayın yazarlarımızı seçtim ve gerekenleri istedim. Bu kez "en az bir deneme kitabı yayınlanmış olma" koşulunu da kaldırdım. Kitap tümümüzün. Böyle bir antolojinin bizde "ilk" oluşu yararlılığı artırıyorsa sevinirim. Tıttız bir çalışma örneği vereceğinize güvenim var. Güney yardımına şimdiden teşekkürler.

— Uğraşlarınıza ilişkin, gerçekleşmesini dilediğiniz baska tasarılarınız ?

— Sözü nü biraz önce ettiğimiz şiir ve antolojiyi, önce yüze yakın "deneme" mden seçeceğim kitabım ve daha sonra "Günlüğüm den (arınmalar)" ın birinci cildi izleyecek. Sonra

"Benim Anılarım"; birkaç yıl sonra da resmi uğraşa ilişkin hukuk dergileri ve gazetelerde yayınlanmış bazı yazılarım ile tesbit ettiğim birkaç ilginç olaydan oluşturduğum "Hukukun Gerçekleri" adlı bir yapıt. "Öyküler ve Öykü-seller" imi en sonra düşünüyorum.

— Yazarlarımızdan, ozanlarımızdan ve sanatçılarımızdan kimleri sever, beğenir, benimsersiniz en çok; düşünümüzden, bugünümüzden ve yarına umutlu olduklarımızdan ?

— Bu sorunun yanıtı bende kalsın, izin veriniz. Hem, kimlerin sevildiği, beğenildiği, benimsendiği "başbasa" lığımızdan çıkıyor mu ?

— Yaz boyunca okuduğunuz ve ilginç bulduğunuz yapıtlar ?

— Dergilerden zaman mı kalıyor ? Aldığımız kitapların içinden de ayrıca ayrılarak birkaçını



# Topal Çocuk

Şevket Yücel

Evimle okul arası bir kilometrelik yoldu. Günde iki kez bu yoldan gider gelirdim. Yolun iki yanında sebze bahçeleri uzanırdı. Çoğu kere bu bahçelerde çalışan işçi kadınlara bakar, düşünürdüm. Mavi, kırmızı, kahverengi giyitliyidiler. Sabah-tan akşamaca süren çalışmalarının bir ekme parasına bile yetişmediğini biliyordum. Bu düşüncelerin ağırlığı altında yürürken bir devlet arabası böğrümde hızla geçirdi. Pis bir toz bulutu içinde kalırdım. Gidiş ve dönüşlerde bu hep böyleydi. Bu arabada gidenler, aynı mahallede oturduğumuz, Orman İşletmesinde çalışan, müdür, şef, mühendislerin çocuklarıydı. Arabanın her iki kapısında "RESMİ HİZMETE MAHSUSTUR" yazısı yazılıydı. Gelgelelim hangi resmi hizmet... Nice daire müdürlerinin bir demet maydonoz almak için bile oraya buraya gönderdikleri arabaları bunlar. Soran yoktu, ilgilenen yoktu.

Orada, ben daha okula varmadan karşımdan gelir, bir daha toz içinde bırakırdı her yanı. Kimi zaman kendimi tutamayarak ellerimi yukarıya yekindirir, içimdeki acıyı boşaltmak için bağırırım olurdu. Benden gayri öbür öğrencilerin kafasında da bir çok soru işaretleri oluşturuyordu bu araba. Haksızlığın verdiği öfkeyle doluyduk. Bazen sınıflarda şu konuşmaların yapıldığına tanık oluyordum: "Neden o çocuklar bizim gibi yürümüyorlar? Aynı mahalleden geliyoruz. Biz bu yurdun insanları değil miyiz?"

Kimi kere, bu arabanın okul kapısında yarım saat beklediği oluyordu. Son dersten çıkış zili çaldığı zaman yolları dolduran öğrenciler arasından ayrılanlar öbürlerinin yanından çalımı çalımı geçerek yolda bekleyen devlet arabasına biniyorlardı. Nice günler bu araba o çocukları taşıdı. Sonra güz günlerinin üşütücü yağmurları başladı. Bundan böyle yanımızdan hızla geçen araba gölcüklerde biriken çamurlu

suları sıçrattı üstümüze. Ne kadar kenara çekilsek gene de şoförün delicesine sürdüğü arabanın çamurlarından kurtuluş yoktu. Arabadaki çocuklar, giyitleri çamur içinde kalanları görünce önce heheyliyorlar, sonra uzun kahkahalar atıyorlardı.

Bir gün yürüyemeyecek kadar hasta olan bir çocuğu bu arabaya bindirmek istedik. Şoför, "Araba benim değil, devlet malı. Ben bir emir kuluyum, bindirirsem görevden atarlar" dedi. Bu söz üzerine daha fazla direnemedik. Hasta arkadaşımızın sırayla koltuklarına girerek evine kadar götürdük.

Çocukların gözünde bu araba gittikçe çirkin bir anlam taşımaya başladı. Arabaya bakanlardan bir kısmının yumruklarını sıktıklarını görüyordum. Ama ne etmek elimizden bir şey gelmiyordu. Gözümüzün önündeki bu haksızlık incitiyordu bizi.

Okulda tek ayaklı bir çocuk vardı. Onun da evi Orman İşletmesinin olduğu yerdeydi. Koltuk değneklerine dayanarak güclükle yürüyordu. O da benim gibi çamur ve toz içinde kalıyordu çoğu kez. Aylar geçtiği halde bu çocuğu arabaya bir kerecik bile alan olmadı. Topal çocuğun gözü çoğunlukla arabanın kapılarındaki "RESMİ HİZMETE MAHSUSTUR" yazısına ilişiyordu. O arabada giden çocuklar ayrı bir dünyanın insanlarıydı ona göre.

Birgün gene hava kararı, Şimşekler çaktı, Okulun çatısı gök gürültüleriyle sarsıldı. Her yer yağmur şakırtılarıyla doldu. Son dersti. Yurttaşlık bilgisi öğretmenini dersinde İNSAN HAKLARINI anlatıyordu. Bu ders, topal çocuğun gözlerini acıyla doldurdu. O dersin oluşturduğu çağrışımlarla nice haksızlıkları geçirdi usundan. Bunlar arasında daha belirgin olarak o arabayı düşündü. Ders dinleyecek gücü kalmadı. Ceketinin cebinden çektiği kalemlerle şu cümleleri yazdı defterine:

ayrılık  
öncesinde  
konuşma

daha güzellere sevgilim  
bir ağustos gününün sabahından  
yarısa ötelelerde kalan  
dünya  
görmemek diyorsun  
seyretmemek istiyorsun şu akan çayı  
yağan yağmuru/koşan atı  
hayır yaşlanıyorsun  
bakıyoruz sırtımızdan aynalara  
çiçekler açıyor her mevsim  
gökte ay  
yerde su değışiyor durmadan  
yıldızlar/patlayan doğa/sıcak yürekler  
elinin yakınında inancınların  
inel franco ekonomi - politik  
her sabah saatli kalkan trenler  
bir türlü bitiremediğimiz konuşma  
atlastardaki ekvator hakkı  
dünyayı bölmek ikkiye/belki daha çok  
bu sesleri - evreni - insanları bölmek  
bölmek yüreğimizden başka her şeyi  
gelecek mektupları  
çocuğumun seni taşıyan güzelliğini

a h m e t  
ö z e r

"Öğretmenimiz İNSAN HAKLARINI anlatıyor, bana gelince kafam karmakarışık, Hani nerede o hak? Bir yerde vermeye çalışılırken öbür yerde çiğneniyor. Oysa biz de insanız!.."

Bundan sonra bir şey yazamadı. Kalın, ince, kırık çizgiler çekti defterinin sayfasına. Kalemini cebine koydu, defterini kapattı.

Öğretmen her zamankinden daha heyecanlıydı. İNSAN sözü dudaklarından çok güçlü çıkıyordu. Öğrenciler arasında çıt yoktu. Bu dersi öbürlerinden daha büyük bir ilgiyle dinlediler.

Zil çaldı. Merdivenleri dolduran çocuklar okul kapısından sıyrılarak yağmur altında yol boyunca koşuştular. Topal çocuk değneklerini koltuklarına dayayarak sırtını okul duvarına verdi, düşünmeye başladı. Biraz olsun dinmesini bekledi yağmurun. Eski bir ceket vardı sırtında. Patosu yoktu. Yağmur gittikçe hızlandı. Gök gürültüleri çoğaldı. Az ötede Orman İşletmesine gidecek olan çocuklar da bekliyordu. O gün araba geç kalmıştı. Topal ç

bir den başlıyorum... Üç aylık yaz döneminde tam okuduklarım şunlar: Halk Önderi Atatürk (C. A. Kansu), Yazmak Yaşamak (O. Akbal), Ege'den (H. Balıkcısı), Türkü Olan Kadın (N. Karas), Sorgu (H. Alleg - P. Korovessis), İdam Mahkumunun Son Günü (V. Hugo), 27 Mayıs'tan 12 Mart'a (N. Nadi), Dost Mektuplar (Y. Nabi), Hangi Batı (A. İlhan), Türkiye'de Üç Devir (H. V. Velidedeoğlu), Atatürkçü Düşünce (M. Salihoğlu), Kurultaylar ve Sonrası (B. Ecevit), değerli dostum C. Sıvısı H. B. Akgiray'ın "önsöz"ünü yazdığı Mezarda Yaşayanlar (N. Behramoğlu) ve Neruda'nın, Akın'ın, A. Coşkun'un, Gülvahap'ın, Akıman'ın şiirleri.

— Sanatçı uğraşları üzerine evliliğin olumlu olumsuz etkileri? Ama kendi açısından?

— Sanıyorum Georg Büchner'in "Leonce ile Lena"сында geçer. Orada bütün kötülüklerin

tembellikten, can sıkıntısından doğduğu dile getirilir; evlenmenin, çocuk yapmanın da. "Bir kuyunun suyunu içerek boşaltma" diye anılır evlilik. Bakış ve deyiş gücü birbirine çok benzediği için olacak, şimdi hangisinin kesinlikle olduğunu bilemediğim Camus ya da Gide de bakın ne diyor: "İnsan, Beethoven'ı dinlerken ağlayan bir karısı olmak mutluluğuna ermiş olursa, onu saklar". Anlaşıyoruz. Çalışmalarım için beni rahat bırakan bir düzenim var. Bu rahatlığı sağlayan iyi dilekli çaba dışında doğrudan bana yardımcı olunmuyor belki ama uğraşlarıma da saygı duyuluyor, sanatımın önceliği tanınıyor.

— Yazınsal yaşamınız yönünden unotamadığınız ilginç bir anınızı anlatır mısınız?

— Hemen mi? Yeriniz ve zamanınız var mı? Hem öyle kocaman anılarım yok benim; küçük

küçüktür, onları büyütüyorum.. Örneğin, başyazı da olan "Faydalı İnsan" başlıklı ilk yazımın (1947) ve ilk kitabımın (1959) yayınlandığı Anadolu kentlerini; "Babı Ali"yi geniş çapta ilk doluşımı (1962); İzmirli, Yazgan ve Haşmet'le çıkardığımız ilk ve son dergimiz Otağ çalışmalarını; genç dostların düzenlediği "şir günü"nde "Begen"ci olarak şiir okuyuşumu; Kızılcahamam'da, Niğde'de düzenlediğimiz şiir, folklor, halk gecelerinin bize yakın ozanlarını; Ilgaz dergisi aracılığıyla, orada şiiri de yayınlanan öğretmenim S. Mutman'ı yeniden buluşumu ve dileğini; tanışmamız salt gurur ve dedikoduya dönüştüren zorlama sanatçıları; ceketimi iliklemediğim için şiir ve yazılarımı artık yayınlamayan ünlü yayıncıyı; Muhteremoğlu ve Karas'la tanışma çizgilerini, bir dergiden geri çevrilen son yazımı (sakıncalı görüldük.) v.b. şimdi hemen anımsıyor ve sıralıyabiliyorum.



# Kitap Yılı Köy Kalkınması ve KİTAP

## Arslan Kaynaradağ

Ülkemizde eğitim olanaklarından hiç biri halka götürülmemiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarındaki coşkunluk içinde girilen çabaların, tam köy enstitüsü çalışmalarıyla büyük bir atılım ve aşama yapacağı sırada engellenip baltalanması, Türkiye'ye yapılabilecek kötülüklerin en büyüğü olmuştur. Bugün okur - yazar oranı hâlâ nüfusumuzun yüzde ellisini aşamıyorsa bunda o kötülüğün rolü çok büyüktür. Kadınlarımızın ise yüzde yetmişinden çoğu alfabe bilmemektedir. Bu oran köylerde, özellikle köy kadınlarında daha korkunç bir dereceye ulaşmaktadır. Hakkâri'de yüzde 99, Urfa'da yüzde 97, Samsun'da yüzde 87, Ordu'da yüzde 90 köy kadını okuma yazma bilmiyor. İmparatorluğun bilgisiz ve yoksul köylü tipi Cumhuriyette de sürüp gitmektedir. 50 ncı yıldönümüne varmak üzere olan Cumhuriyet yönetimi, çağdaş dünyadan haberi olan, bilgi ışığıyla aydınlanmış, bilinçli insanların oluşturduğu bir toplum yaratamadığı için, ülkemizin adı, dünya ülkeleri sıfırlanırken geri kalmış ülkeler arasında geçiyor. Bugün 42000 köyümüzün 14 000'inde okul yoktur. Kitap olarak bilseler bilseler, bir - iki din kitabını bilirler. Bir kısım köy okulları öğretmensizlikten kapalıdır. Köy okulları genellikle bu işe yararamakta, toplumumuzun gelişmesine bir katkıda bulunamamaktadırlar.

Köylerde yalnız okullar değil, yetişkinlerin eğitimi de başlıca

sorunlardan biridir. Türk köylüsü eğitilmedikçe köy kalkınmaz, toplum da bugün olduğu gibi, geri kalmışlığın bunalımları içinde çırpınır durur.

Kalkınmanın yolu eğitimden geçer. Eğitim araçlarını değerlendirirken kitabın ne kadar önemli bir yeri olduğunu belirtmek için bu yıl pek güzel bir fırsat çıkmıştır. UNESCO'nun 1972'yi "Dünya Kitap Yılı" ilân etmesi üzerine, bilindiği gibi, Türkiye'de de bir şeyler yapılmaya çalışıldı. Şimdi kitap yılının son aylarındayız. Ne yazık ki, her bakımdan güzel bir eğitim fırsatı kaçırılmış bulunuyor. Yapılanlar yapılabileceklerin yanında pek küçük şeyler olarak kalmaktadır.

Elbette bir gün, kitap yılında yapılan şeylerin bir bilançosu çıkarılacaktır. Ben bu yazımda, bir derneğin Kitap Yılı'na çapı küçük fakat anlamı büyük katkısı üzerinde durmak istiyorum. Birkaç ülkücü aydın oluşturduğu Köy Öğretmenleriyle Haberleşme ve Yardımlaşma Derneği, köy öğretmenleri arasında bir yarışma açtı. Profesör Cavit Orhan Tütengil ve bu satırların yazarının Dernek yöneticileriyle ortaklaşa öne sürdükleri yarışma konusu "Köy Kalkınmasında Kitabın Rolü" olarak saptandı. İki aylık süre içinde yarışmaya 63 köy öğretmeni katıldı. Bu sayı, çeşitli olumsuz koşullar göz önünde tutulursa hiç de azımsanacak bir sayı değildir. Beş kişilik bir jüri kurulmuş incelemeden geçen yazıların içinde, köy sorunlarını yakından yaşamamın acısıyla yanan, içten ve çok olumlu yazıları okuyup değerlendirmek bizim için gerçekten bir zevk oldu. Dernek çok yakında, derece ve mansiyon alan yazıları yayımlayacak. Orada da görüleceği gibi, köy öğretmenleri arasında, sorunu nice lise öğretmenlerinden, hatta Üniversite öğretim üyelerinden daha iyi kavrayıp anlatan kimseler vardır. Bunlar aynı zamanda bir eğitim için şart olan yazarları coşkunluklarını yitirmemiş kimselerdir.

Birinciliği kazanan, Keşan'ın Paşayığı köyü öğretmeni Hüseyin Erkan'ı, ikinciliği kazanan, Elazığ'ın Kadıköy okulu öf-

cuk bu yağmurda arabaya binmeyi düşündü. Biraz sonra araba suları yararak okul kapısının önünde durdu. Bekleyen çocuklar koşuştular. Topal çocuk koltuk değneklerine dayanarak yürüdü. Türlü kuş kular içinde tek ayağı basamağa koyup değneklerin yardımıyla içeriye attı kendini, çocukların arasına oturdu. Gelmeyen iki çocuk vardı. Araba onları bekliyordu. Bu bekleme sürerken sarı, çil yüzü bir çocuk : "Arkadaşlar içimizde bir yabancı var" dedi. Öbür yandan bir başkası topal çocuğa öfkeli öfkeli bakarak : "Arkadaşım, sen bu arabaya binemezsin, in aşağı!" diye bağırdı. Topal çocuk bu sözler karşısında sarsıldı. Önce ne diyeceğini bilemedi, başını yere eğdi, düşündü. Boynundan yanaklarına doğru ateş dalgaları uzadı. Dişlerinin sıkı, öylece sessiz kaldı orada. İlk konuşan çocuk bu kez de : "In ulan!" dedi, "in aşağıya! Senin bu arabaya binmeye hakkın yok. Bu araba bizi bile almıyor. Biz senin yüzünden ayakta gidemeyiz."

Topal çocuk çenesini koltuk değneğinin üstüne koydu. Terlemişti. Ellerini yumruk yaptı. Gayrı dayanacak gücü yoktu. Damarlarından beri titredi. Sonra oradakilere dönerek :

"Bu araba devlet malı, sizin babanızın malı değil. Benim binmeye hakkım yoksa sizin de yok! İnemek varsa hep birlikte ineriz. Yoksa beni buradan aşağı hiç kimse indiremez!" dedi.

Bu çekilmeyi duyan şoför, arabanın arkasına geldi. Topal çocuğun koltuk değneklerini yola fırlattı. Kolundan çekerek indirmek istedi arabadan. Topal çocuk elleriyle oturduğu yerin demirlerine sarıldı. Bir süre direndi orada. Ama şoförün güçlü kolları onu tutduğundan yerden ayırdı. Yaka sı yurtilmişti. Arkadan birinin vurduğu tekmeyle arabanın arka kapağının üstünden yuvarlanarak burnunun üstüne yere çakıldı.

Şoförün beklediği iki çocuk gelmişti. Araba çamurlu suları sıçratarak en son hızla oradan ayrıldı. Topal çocuk yerinden zorla yekindi. Elini ağzına götürdü. Ön dişlerinden biri kırılmıştı. Kanlı elini yağmur gölcüğünde aratarak koltuk değneklerine dayandı, yürüdü. Ağzından süzülen kan durmuyordu. Anırsız diktığı ak gömlek kıpkırmızı oldu. Az ötedeki dönemeçi aşincaya dek iyice ıslandı. Gözlerini kamaştıran bir şimşek çaktı. Sonra kulaklarını çınlatan bir gürültü koptu gökyüzünden. Gelgelelim, içindeki o büyük acı yüzünden ısladığının farkında değildi. Yol kıyısındaki kavakların önünden geçerken ağzında biriken kanı bir daha tükürdü. Yağının kesildiği gün böylesine üzüntü duymamıştı. İçinden : "Ey canavarlaşan insanlar!" diye sesleniyordu.

Topal çocuk evlerinin bulunduğu yere geldi. Bir saçığın altında soluklandı. Öğretmeninin İNSAN HAKLARI ile ilgili sözlerini duyar gibi oldu. Kendi kendine : "Bu hakların çoğu kitaplarda yazılı kalıyor. İnsanlar birbirlerini ezmekten hoşlanıyorlar" diye söylendi. Daha fazla bekleyemedi, o dost olarak bağlandığı değneklerle koltuklarını dayadı, evine ayrılan yola döndü. Bulutlar doğudaki dağların doruklarına devrildiler. Topal çocuk ağzındaki kanı bir daha tükürdü. İkidebir, diliyle kırılan dişinin olduğu yeri yokladı. Eve geldi. Çantasını masanın üzerine koydu. Sedire oturdu. Dayanılmayacak bir yalnızlığın ağırlığı altındaydı. Koltuk değneklerini aldı kucığına : "Söyleyin dostlar" dedi, "neden bu devlet arabaları bazı kişilerin çocuklarını götürür, bazılarının üstüne çamur ve su fırlatır? Neden yaparlar bunu? Kimi zaman benim gibi yağmur ve yağta bir kerçek olsun o arabalardan birine binmek isteyen aşağı atarlar. Dişini kırarlar, yüzünü kan içinde koyarlar. Onlara tanınan bu ayrıcalık nereden

geliyor? Bunu anlatın bana, bunlara benzer olanları da anlatın."

Koltuk değneklerinden biri kucığından düştü. "Tak" diye bir ses yayıldı odanın içine. Bu kez topal çocuk az önce değneklerle yönelttiği sorulardan caydı. Yeniden değneklerine bakarak : "Hayır" dedi, "hayır, hiç bir şey söylemeyin bana. Bunları duymak bile istemiyorum. Görmek ayrı, duymak ayrı yaralar açıyor içimde."

Topal çocuk değneklerini de kendi gibi üzgün görüyordu. Yere düşen değneği aldı, öbürüyle birlikte sedirin üstüne koydu. Yurttaşlık kitabını çıkardı. Öğretmeninin derste anlattığı İNSAN HAKLARI konusunu buldu. Sınıfta sevgiyle dinlediği bu dersi şimdi güçlükte okuyordu. İlk sayfanın son satırında kafası iyice bulandı. Arabadan atıldığı yeri canlandırdı gözlerinde. Beyninin içindeki gümbürtüyü yeniden duyur gibi oldu. Kendisini orada upuzun yatmış olarak görüyordu. Sonra çenesinin vurduğu yerdeki kan gölcüğünü düşündü. Bu düşünceler içinde parçayı okuyamadı. Tek ayakla sekerek pencerenin önündeki sandalyeye attı bedenini. Perdeyi araladı. Gökyüzüne baktı. Bulutlar iyice parçalanmıştı. Anasının işten dönmesi yakındı. Elini pencereye uzattı. Buğulanmış cama parmaklarıyla karışık şekiller çizdi. Bir süre düşündü. Avuçlarıyla basma perdenin ucunu sıkı. Kendini dışarı atmaya, kim sesiz yerlerde dolaşmayı getirdi usuna. Ne kadar unutmak istediye gene de unuttu o arabayı. Beyninin içine iri damlacık yağmurlar dökülüyordu. Koltuk değneklerini çoğu insanlardan üstün buluyordu. Elini bir daha uzattı cama. Orta parmağıyla "A-DALETSİZ DÜNYA" cümlesini yazdı. Az geriye çekildi. Yazdığı cümleye sapsıpladı bakışlarını. Önce harflar sonra sözcükler birbirlerine karışarak okunmaz oldular. Geriye döndü. Gene sedire oturdu. Koltuk değneklerine illaştı gözleri, yeniden onlarla dertleşmeye başladı.



retmeni Nebahat Çetin'i, üçüncülüğü kazanan, Gönen Balıcidede köyü öğretmeni Selahattin Olcay'ı, mansiyon alan öteki on öğretmeni kutlar hepsine yeni yeni başarılar dilerim.

Ülkemizde başka birçok kültür derneği ve sosyal dernekler olduğunu biliyoruz. Onlar da Kitap Yılı'na buna benzer bir katkıda bulunsalardı ne iyi olurdu. Yine de her an bir şeyler yapılabilir. Zira 1972'nin kitap yılı olması simgesel bir şeydir. İstersek bundan sonraki her yılı büyük başarılarla dolu birer kitap yılı haline getirebiliriz.

Bakın, köy öğretmeni Nebahat Çetin ne diyor : "Eğer elimden gelseydi, kitap ekerdim köyümün çorak topraklarına. Kitap eker, bilgi biçerdim. Bilimden, fenden, teknikten alırdım ürünü mü. Uyanık, bilgili ve de bilinçli olurdu köylüm. Köylerim modern, çağdaş dünyanın çağdaş köyleri olurdu. Köylülerim refah içinde mutlu yaşardı. Eğer bu çorak topraklara atacak bir avuç tohumluk kitabım olsaydı..."

Evet, köy bizden kitap bekliyor. Halk bizden kitap bekliyor. Halka kitap götürmek için önce kitabı sevmek gerek. Kitabı sevmesek, kitaptan korkarsak hiç bir şey yapamayız. Kitaptan, kitapseverden korkmayalım. Kitabı karşı koyacak şey ancak başka bir kitap olabilir. Gerçek demokrasi kitap sevgisini zorunlu kılıyor.

## HER ZAMAN KİTAP OLACAK

Meral Alpay

Son yıllarda endüstrileşmiş ülkelerde kitabın artık toplumsal gücünü yitirdiği, yeni kitle araçları yüzünden bilgi iletim aracı olarak eskidiği tartışılmakta, bu görüşü savunanların sayısı da gittikçe artmaktadır. Bunu inanç haline getirenlerse, elektrikle işleyen makine yanında yel değirmeni ne ise, kitaba da yeni kitle araçları yanında o gözle bakmaktadır. Fakat yine bu ülkelerde son on yıl içinde kitap üretimi %50 - 60 oranında bir artış göstermekte, kitap ticareti yalnız ülke içinde değil, ülkeler arasında da çabuk ve kolay kitap iletmek üzere örgütlenmektedir.

Kitabın toplumsal gücü dence kitabın içinde bulunan düşünceler, bu düşüncelerin insanlar arasında yayılma olanağı anlaşılmalıdır. Okuyucusuna içinde bulunduğu toplumu, o toplumun geçişini, o günkü durumunu, geleceğini, insanların örgütünü, bilgilerini tümü ile, ya da bir parçası ile anlatan; toplumlara yeni ufuklar açan; onlara bozulmuş düzenlerini yenilemek için yol gösteren; bireylere yaşamak için yeni umutlar veren kitaplar anlaşılmalıdır. Bu gücü el ile tutmak, ancak yeni bilgileri öğrenmek, devrimleri ve insan uygarlığının ilerlemesini görmekle olur. Belki de ancak sezilebildiği, bireyin olanak ve yeteneklerine bağlı olarak kavranabildiği için, kitabın bu gücü kutsal sayılmakta; belki de bunun için sözden, söylevden çok, kitaba inanılmaktadır.

Heraklit'in, Eflatun'un kitaplarının, Tevrat, İncil, Kur'an gibi din kitaplarının toplumsal

gücü, hiç olmazsa aydınlar arasında kesinlikle bilinir. Türk tarihinde Kutadgu Bilig, Kabusnâme, Feleknâme, Siyasetnâme yıllarca yönetenlere yol göstermiş, önemli kitaplardır. Kopernik, Newton kendinden sonraki kuşaklara kitaplarla aktarılmış, ansiklopediler düşünce özgürlüğünün kazanılmasında, önemli etkenler arasında yer almıştır. 19. ve 20. yüzyıllarda dünya devrimini hazırlayan yine bir veya birkaç kitap olmuştur.

Kitabın etkili olabilmesi için gerekli toplumsal koşulların belki de en önemlisi, okuyup yazabilen, yaşamak için harfleri, sayıları düşünce taşıyan çizgileri kullanmak zorunda olan insanlardan kurulu bir dünyadır. Böyle bir dünyada toplumsal yönetim ve denetim, ancak kitapla olur. Bugün yer yüzünde insanlar, türlü dil ve yazılarıyla birbirlerine bağlanarak oluşturdukları, ayrı toplumlarında yaşadıklarına, bu oluşum da sürüp gittiğine göre kitabın toplumsal gücü yanında, kültürel görevi de sürüp gidecek demektir.

Kitabın artık eskimiş bir bilgi iletim aracı olduğu kanısını uyandıran radyo, ses bandları, televizyon, teleks, elektronik makineler v.b. kitle haberleşme araçları, en ileri ülkelerde bile kâğıt ve yazı varlığını öngörür. Bu araçlar, haber iletmek, gerektiğinde, bir yönetmelik bir program, bir ön çalışma ister. Bu ön çalışmaların bir araya getirilip yazılması, bütünleştirilmesi, yine yeni bir kitap türünü doğurur. Kaldı ki bir topluluğa bilgi ileten, düşünce ak-

## Bir Dostluğun Aralığından

IX

— C. A. Kansu'ya —

Ozanlığında yazardır, yazarlığında ozan  
Dilimizin öz ustası, Ceyhan Atuf KANSU can

Ne tath bir anlatışı vardır Anadolu'yu  
Vurgun Mustafa Kemal'e, abır hızını O'ndan

Bir ırmaktır ki o Yunus kaynağından geliyor  
Akar hem de gürül gürül, karışıp bulanmadan

Zerdaliler ve bademler onun şiirlerinde  
Birer Aysel gelin olur, ayrılmaz duvağında

Ulusal bilinç çeşmesi, halk çeşmesidir onun  
Dizeleri, yazıları sevgi, ışık boşalan

Yalan olmaz bilgeliği, halkımızdan beslenmiş  
Dedekorkut desek ona, çağımızda yaşayan

Durgunluğu hekimliğinden, bilgeliğindedir  
Tıkacaksak ona bir ad, diyelim : bilge ozan

Nerde yanyana geldikse, ülkü için çabışık  
Mutluluk bulduk gitmede, Atatürk'ün ardından

Evet, durgun görünür ya, hele bir diğ uzatın  
Atatürk'e de görün, ne tepki gelmiş KANSU'dan

Mehmet SALIHOĞLU

taran bu araçlar, endüstrinin diğer dallarında olduğu gibi programlaştırılmıştır. Belli kural, yel ve yentemleri izlemek zorundadır. Tek yönlüdür, yalnız verir. Bazılarının yeniden işitilme, görülme olasılığı yoktur, olsa bile kısıtlıdır. Oysa kitap yazısından, dilinden anlayana her zaman her yerde sessizce konuşmağa, tartışmaya hazırdır. Programlaştırılmış bir araca bağlı değildir. Düşünce ürünüdür. İnsanın varoluş özgürlüğünün belgesidir. Bağımsızdır.

Düşüncelerin, belli dil kuralları ve işaretlerle örülerek somutlaşmış belirtisidir. Nesnedir. İyisi, kötüsü vardır. Kullanılan onu elle tutar, biçimlendirir, izler, satın alır, satar, değiş tokuş eder, biriktirir bir yana bırakır, yıllar belki de yüzyıllar sonra yeniden ele alır ve onu kendi bilincine geçirir. Yine de kitap nesnellikinden hiçbir şey yitirmez, anlaşılmağa içi öngördüğü dil ve yazı koşullarını arar. El ile üretilen nesnelere değişiktir. Kitabın nesnelligi: yazarı ile geçmiş arasında; yazarı ile çağı arasında, yazarı ile okuru arasında; okuru ile onun kendi toplumsal güçleri tarafından biçimlendirilmiş dünyası arasında, karşılıklı ilinti ve bağlar kurar.

Okuru ile karşılıklı düşünce alış veriş yaptığı, insana akıl verdiği, onu hiç bir davranışa zorlamadığı, karar verme, seçme özgürlüğüne karışmadığı, onunla canlı bir dostluk kurduğu için, kitabın insana verdiği zevk, altın, gümüş, bağ, bahçe veya tablo gibi nesnelere verdiği zevk gibi, dilsiz ve siğ değildir.

Kitap toplulukları, kendilerini yaratan güçlü ve gürültülü toplumların karşısında, daha güçlü, fakat sessiz, zaman ve ulus kavramları ile sınırlanmış topluluklardır. Bu sessiz konuşan topluluk, yasak tanımaz. Kendisi ile ilişki kuranlara içindekileri vermeğe hazırdır. Kütüphanelerin toplumsal yaşamdaki önemi burada başlar.

Kitap okuyan kişi, gürültülü çevreden kurtulmuştur. Boş zamanları değerlendirmek için hazırladıkları söylenen, fakat çoğu, boş zamanı bilerek ya da bilmeyerek öldüren programların sahte çekiciliğini kavramıştır. Okumanın verdiği sessizlik ve düşünme ortamı içinde, kendini geliştirmeyi öğrenmiştir. Ancak böyle bir sessizlik eğitici olabilir. Bunun için de kitap, insanın varoluş belgesidir. Kitapsız kitap yazmak artık olamaz. İnsan var oldukça, kitap da var olacaktır.



YEDİTEPE DERGISİNE  
ABONE OLUNUZ . ABONE BULUNUZ  
P. K. 77 — İstanbul





## MENGÜ ERTEL

Değerli grafik sanatçımız Mengü, İstanbul, Ankara, Berlin ve Varşova'da sergilediği tiyatro afişlerini, "dünya sahne sanatları müzeleri ve kütüphaneleri X. uluslararası kongresi" sırasında, 3 - 18 Ekim'de Brüksel'de sergiledi.

Mengü Ertel, sergisini, 27 Ekim - 12 Kasım arası Berlin'de Kunstamt Galerisinde, 15 Aralık - 30 Ocak tarihleri arasında da Münih'te Theater Museum'da (bu kurumların çağrısı üzerine) yineleyecektir. Dışişleri Bakanlığı Kültür Dairesi Başkanlığının desteklediği bu sergiler için sanatçı, halen Berlin'de bulunmaktadır.

## KANADA MEKTUBU :

- 1 -

# Kanada Ulusal Sergisi

## Babil Kulesinden İzlenimler

### Engin Aşkın

Kanada'nın ve belki de, Dünya'nın en eski sergisi, 94'üncü kez, yeniden açıldı. "Kanada Ulusal Sergisi" adını taşıyan ve Toronto'nun geleneksel sembollerinden biri olan serginin açılış töreni, sözcüklerin tanımlayamayacağı bir güzellikler tablosuydu. Serginin, binlerce insanın akın ettiği giriş kapılarında, bu yıl herkesi, şaşırtıcı bir görüntü karşıladı. Bir bölümde 2600 kişilik etekli İskoç Ordu Bandosu, kıvrak sesli gaydaları ve göğü inleyen davullarıyla, dost ve sıcak İskoçya'dan yankılar sunuyor, bir başka bölümde, okullu kızların, harikulade jimnastik oyunları göze çarpıyordu. Ontario gölünün, sergiyi kuşatan güney kesiminde, çiçeklerle bezeli uçurtmalar uçuran helikopterler doluyordu. Gökyüzünün neredeyse el değecek uzaklığında, mavili beyazlı küçük uçaklar belirdi sonra. Herkesi kuyruklarına takılı ve üzerinde "Hoş geldiniz" yazılı bir bezle selâm-

lıyorlardı. Kente yönelen büyük caddenin birdenbire, bir renk evrenine dönüştüğünü izledik. Yürüyen "Babil Kulesi"ydi bu. Ebemkuşağı görüntüsündeki, binbir giysi içinde, binlerce kişilik bir topluluk, türküler söyleyerek, dans ederek giriş bölümüne yaklaşıyordu. Araların da, hemen her Dünya ulusundan irili - ufaklı topluluklar vardı. Ukranya'lılar, Yunanlılar, Bulgarlar, İsveçliler, İrlandalılar, Çinliler, İskoçlar, Afrikalılar, Ermeniler, Filipinliler ve daha nice... Kanada'yı, bu günkü düzeyine yüceltenlerin ortak cümbüşüydü bu...

Bu sevinç ve dostluk görünüşünün içinde, Türkiye'yi özlemle aradık. Ama, Türkiye, yine yoktu. İlgisizliğin, umur samazlığın ve örgütsüzlüğün sonucu bu. Ve sorumluluk. Türkiye'yi tanıma sorununu yüklenmiş görevlilerin, Kanada'yı hiç hatırlayamayan resmi illigillerin omuzlarına düşüyordu. Serginin, çiçek bahçesi bölü-

## J. HABİB GEREZ

J. Habib Gerez, 16 - 30 Eylül günlerinde, 50 kadar tablosunu İtalya'nın Asago kentinde Galleria "Stella"da sergiledi. Gerek İtalya'da basılan sergi katalog'unda galeri sahibi ressam G. Stella ve gerekse İtalyan basını (özellikle Giornale de Vicenza, Giornale de Lecco ve Leccosette gazeteleri) Gerez'in sergisi üzerine övücü yazılar yazdılar.

Öğrendiğimize göre şair ve ressam J. H. Gerez, önümüzdeki



yıl, Galleria del Centre'da bir sergi daha açacaktır.

## OTOBÜSTEKİ KADIN

6. sayfadın

rını bir daha hatırlatacağıdır. Saat dokuza beş kala odasına çıkıp, beş dakikada soyunup, hemen saniyesinde uyuyacaktır. Sabahleyin de saat beşte işe gidecekmis gibi uyanacak, hazırlanacaktır. Çünkü, insanın bir yerlerden sonra, alışkanlıklarından birinden sıyrılvermesi kolay şey değil. Hele insan, yemekten, içmekten, uyumaktan, gezinip, eğlenmekten, para biriktirmekten başka bir şey düşünmezse, o insanı robotluğundan ayırıp, yaşamı başka yerlerden bakmasını sağlamak güçtür. Böylesi bir rastlantı sonucu, ya da zorunlu olduklarından tiyatroya, iyi bir sinemaya, iyi bir konsere gitseler, beğeni duymak için değil güzel giysilerini ele güne göstermek, çevrenin ilgisini kendi üzerlerine çekmek için giderler. Gişeye verdikleri paraya da acırlar. Ama toplumun baskısı gereği, paradan hiç mi hiç söz etmezler öyle yerlerde. Müzeleri, galerileri de iş olsun diye gezeler. Öğünme duygularını doyurmak, iş arkadaşları, komşuları yanında üstün görünmek için.

Niye söylüyorum sanki bunları? Bu tip kadınları iyi tanıdımdan mı, yoksa öfkemden mi, kırgınlığımdan mı? Değil hiçbirini. Üç günlük izinimi iyi değerlendirerek için, şimdiden gelecek parazitlere karşı hazırlıklı olmalıyım da ondan belki. Bir takım yorumlar yapmak da, oyalıyor insanı. Lozan'dan kart almalyım, eşe dosta. İlk sevilen sunmalıyım yine. "Yaşamak, burada da güzel!" diye yazmalıyım. İmrendirmeliyim. İnsan özlemi, Yurt özlemi,

yabancılık duygusunu iyice işlemeliyim. Önceden karalama yapmadan, içimden geldiği gibi yazmalıyım dostlarıma.

Otobüs, son molasını verdi, güzel, küçük bir gölün kıyısında. Uyuklayanların yarısı inip çıktı otobüse. Sınırdan para bozmadığım için, inmek istemedim. Değerinden fazla bir şeyler satılır böyle küçük büfelerde. Satıcılar da alaylı bakırlar insanın yüzüne. "Benden, almaya zorunlusun. İki misli kazanmazsam, bu ıssız yerde benim ne işim var?" Der gibidir bakışları çoğu kez. O bakışlar onuruma dokunuyor. Bu huyu da bir türlü atamadım. Herşey değerine satılsa bile, içimdeki aldatılma korkusunu bir türlü yenemedim. Fazla aldatılmış olmanın, verdiği bir korku olsa gerek.

Tonbulca kadın da inmedi otobüsten. Evinde bir gün önce hazırladığı, domuz kızartmasını yiyor, büyük bir iştahla. Ağzının şapırtısı duyuluyor. Yanındaki sağır kadına, bir parça kesip verdi domuz kızartmasından. Yaşlı kadın, kızartma etin kendisine dokunduğunu söyledi, almadı. Sağır kadın, el çantasındaki çikolatalardan çıkarıp uzattı, tonbulca kadına. Aç bir kedi çevikliği ile kaptı, çikolatayı, yiyecek kağıdının kıyısına koydu. Başıyla teşekkür etti, ağzı dolu olduğu için. Yol kahvesinde ayak yoluna giderler, çay kahve içenlerden ikisi gelip yerlerine oturdu. Genç otobüs şoförü, ilkin gözleriyle saydı oturanları, sonra :

— Herşey tamam değil mi? Eksik yolcu-muz olmasın. Kalkıyoruz.

Yolcular, yanındakilere baktılar. Uyananlar, uyumaya çalışanlar mırıldandılar :

"Alles gute!" Tümü güzel dediler. Otobüs, yorgun bir homurtu bıraktı gecenin sessizliğine. Şoför, son çıkan bir şarkıyı ıslıkla mırıldanmaya başladı. Şoförlerin uzun yollarda uyumaması için, sürekli olarak çenelerinin işleme gerek. Yolcuların tümü bunu biliyor ki, şoföre "sus" diyen olmadı. Bir ara sessizliği ve monotonluğu, yine tonbulca kadın bozdu :

— Şoför kardeş, karşı dağı aşınca Movdan'da ineceğim.

Şoför, yarı alaylı :

— Otur, sayın bayan, sizi orada durup indireceğim.

Yanakları, yüzü ısladı kadının mutluluk tan. "Çok şükür" diyenler olduysa da arka sıralardan, aldırmadı. Olduysa gelip bavalunu almak istedi. Ayağa kalkıp indirip verdim bavalunu. Deminki atak düşle-rimden ötürü de utanmaya başladım kendimden. Otobüs topluluğunun insanı olmadığını anlamış olmalı ki tonbulca kadın, homurtularını artık kesti. Bol şavklı Movdan ilçesinin kıyısında otobüs durunca indi. Bavalununu uzattım kapıdan. Seslendi otobüsdekilere :

— İyi yolculuklar, çok şakalar, allaha ısmarladık!

Dedi. Yaşlı sağır kadından ve benden başkası "güle güle" demedi. Küskün, elinden oyuncuğu alınmış bir çocuk gibi, ıslak asfaltta kalakaldı. Otobüs ilerideki dönemeçi dönerken, geriye baktığımda, otobüse mendil sallıyordu.

Not : Yazarın yakında Vedittepe Yayınları arşivinde çıkacak ÖZEL ULAK adlı öykü kitabından.



münde, açılışa işaret sayılan Kwaj Köprüsü Marsıyla birlikte, binlerce güvercin uçurdular havaya. Ve onun ardından, onbinlerce kişinin, kıvanç dolu yüzlerle, içeriye girdiğini gördük. Bu yıl 5 milyon Kanada'lı'nın ve yabancı turistlerin gezeceği sanılan Kanada Ulusal Sergisi, tarihinin en muhteşem dönemini yansıtıyor. Serginin benzer nitelikli bütün fuarlardaki klasik yönler bir yana, gösteri zenginliği açısından, bambaşka bir niteliği var. Rakipsiz bir zenginliğin, benzersiz bir çok yönlülüğün sergisi bu... Şiir Matinelerinden, köpek ve bebek yarışmalarına, ünlü sirklerden, uluslararası pavyonlara, Sanat ve moda gösterilerinden, atlı karnavalara kadar, en akla gelmeyen konuları bile unutmamışlar. Müziğin her türü, en seçkin grupların konserleri, en tanınmış ses yıldızları, Kuklalar, Spor Yarışmaları, Karnavallar ve Balolar, her beğeniye uygun olan Kanada Ulusal Sergisi'ni, benzersiz bir düzeye yükseltiyor... En önemli bir başka özelliği de, halkın çoğunluğuna adanmış ucuzluğu. Serginin 33 yaşındaki genç müdürü David Garrick, "Gelecek yıl" diyor. "Gelecek yılki sergide, bütün gösterilerin halka bedava sunulması için firmalarla reklam amacını içeren anlaşmalar yapacağım ve 1,5 doları verip

içeriye giren herkes, her yerden bedava olarak yararlanacak"

Kanada Ulusal Sergisinin en göz alıcı bölümü, kuşkusuz, Çin Halk Cumhuriyeti'nin dev pavyonu. Önceki sanıların aksine, Çinliler, siyasal ya da ideolojik bir gövde gösterisinden özellikle kaçınmış görünüyorlar. Çin Pavyonu, daha çok, "düne - bugün" temasını işleyen ve büyük bölümü Çin'in soylu sanat ve uygarlık geleneğinin ürünlerini kapsayan yönleriyle ilgi çekiyor. Pavyonun hayretle izlenen bir başka kısmı, Türkiye'de elektronik beyin deyişiyle tanımlanan, kompütör geçrelerinden sayısız örnek sunuyor. Tıp alanındaki gelişmeleri, oto, TV ve makina yapımı sanayinin ürünlerini yansıtan bölümler, Çin yaratıcılığının bir başka yönü. Pavyondaki Çin sineması, özellikle çocuk filmleri ve Çin folklorunu içeren "renkli - karton" türü filmlerle, en rahbet gören bölümlerin başında geliyor. Milliyet adına görüşme yaptığım pavyon müdür yardımcısı Lu Feng Çun, İzmir fuarını konu eden bir sorumu şöyle yanıtladı: "Saygı duyduğumuz Türk ulusunun o ünlü fuarına katılmaktan şeref duyacağız. Ulusumuzun Kanada'da sunduğu mütevazî gösteriyi, daha değişik bir yönle, çok yakında İzmir'de tekrarlayacağız umuyorum".

## TÜRKİYE GARANTI BANKASI A.Ş.

KURULUŞU : 1946

Sermaye ve ihtiyatları yekünü :

160.000.000.— İra

YURT İÇİNDE 186 ŞUBE

TASARRUF MEVDUATINDA HARBİYE VE  
FENERBAHÇE'DE TAM KONFORLU APART-  
MAN DAİRELERİ VE ZENGİN PARA  
İKRAMİYELERİ



GARANTI BANKASI

Güney : 49

**TEKEL**

**TÜRK VİSKİSİNİ  
KIVANÇLA SUNAR**



ANKARA VİSKİSİ SİZE  
BAŞKA BİR VİSKİYİ  
ARATMIYACAKTIR

Basın : 00979

Güney : 50

damıyla  
damıyla  
göller



Güney : 51

**TÜRKİYE İŞ BANKASI**

paranızın... istikbalinizin emniyetlidir

15



## BAYRAMLARDAN

KALAN 7. sayfadan

Paytoncu bizi bekleyecek, eniştem parasını peşin verdi, gidış dönüş kiraladığı arabayı. Dayım asker, babam meteliksiz cebi delik - öyle derler. - ben küçüğüm çok, annemin verdiği bir liracık var cebimde bir tek, keşke büyüversem de, "Al arabacı, al sana bi sürü para!" diyebilsem. Diyemem. Dayımla döneceğiz. Başka kimse yok yanımızda. Dayımı çok seviyorum, bana dondurma aldı ya ondan, "Sakın üzülme, seni ben götüreceğim..." dedi ya, ondan bir de. İyi, gitsinler bakalım. Ben onlara gösteririm! Barakıp gitsinler beni!... Dondurma yedim gene, bayramdı. Her dondurma yiyişim bayramumdur. İstasyondaki adam bağıryordu :

"Dondurmaa!"

Yandaki bölmeden bir kadın eğildi, üç tane aldı, ellerinde, yimbşlik üçü de. Adam bissürü verdi, abooov!... Dayıma baktım, o da bana baktı. İsteyemem ki. Ne kadar sevsem de isteyemem ben! O alsın. Ah bir elli kuruşum olsa şimdi, yolda bulduğum gibi, Mesut amcanın verdiği gibi. Mesut amca doktor, tenyalarım için ilaç verdi. "Al çocuğum, bunu aç karına. "Al şeyin kalmaz." dedi. İçti. Bi şeyim kalmadı. Bayram olunca elini öpecektim, bi şeyim kalmadı. İyi. Eniştemin arkadaşı ama benim babam çalışmıyor, para almayı o yüzden. "Senin baban çalışmıyor!" dedi Erol, onunkinin kocamaan di dükkânı var. İyi. Olursa olur, n'apalım? Ben de büyük adam olunca dükkân açarım belki... Belki de Mesut amcam gibi doktor olurum, belli olmaz. Elini öptüm onun, bayramdı. Erkenden gittim. Cimbizla tuttu parayı, gömleğimin cebine kaydırıverdi. Paraya el sürmezmiş hiç, herkesin yanında yellenirmiş, pis adammış ama, iyi adammış da. Eniştem çok söyledi evden çıktığım sırada.

"Sakın para almayasın ha, sakın almayasın bak!"

"Almam enişte, vallaa almam!"

"Alırsam n'olurdu ki?"

Olanlar oldu. Tren yolda kaldı. Adam bağırdı :

"Boş şeyi verdik ya lan! Nerde paranın üstü, hani su?"

"Hani nerde? Göster!" dedi eniştem.

Gösterdim, işte.

Aldı, fırlattı bahçeye. Gümüşten bir ellilikti, anımsadı-

ğım en cici para olacaktı belki de ilerde. Gümüş ellilikti, yolda bulmuştum, macun almıştım ya susamlı; ondan işte!...

Yapıştı kulağıma, çekti mi çekmedi mi? Bağıracığına öyle; dayım gibi indirsın tekme-yi, daha iyi benim için. Kulaklarım kızarmıştır.

"Kim yellendi ki?" dedi yaylı ve şalvarlı kadın.

Kulaklarıma kadar kızarmıştı. Valla ben yapmadım.

"Valla ben istemedim enişte.. Kendisi koydu cebime..." dedim ağlayarak.

"Emanet çocuk dövülmez!" dedi teyzem.

Erol çok üzüldü. Seviyor beni, ağbı diyor, Hüsam ağbısı-yım..

"Dövmem ki yahu, niye aldın dedim!"

Eniştem böyle söylüyor.

"Mektubu yeni aldık daha, biz de karşılığını yeni yazdık." diyor dayım. Artık yaklaşıyor-muşuz. Ayrancı Derbent, Kararman'ınmış, belki de Ereğli'nin. İkisinin orta yerinde. Kırazi "fişnesi" bol olurmuş, annem yazıyor, ben kaç sefer okuyorum günde ah kaç sefer.. Tütünü duman veriyor babamın. Hasan altına ediyor hâlâ, ben

## ALANYA'dan MERHABA!

Fransız Arkeoloji Enstitüsü'nün çalışmalarında ve Fransa'da basılan bilimsel eserlerinde adı ve imzası bulunan emekli Fransızca öğretmen arkadaşımız Kemal Özbayrı'dan bir mektup aldık, güneyin Alanya'sından. Bu mektubun, okurlarımızı da ilgilendiren bir bölümünü buraya almak istiyorum :

"..Yazın.önce bir ay. Prof. Brixhe'le Frikya üzerinde uzunca bir araştırma gezimiz oldu. Eylül ayını Meydancık Kalesi'nde (Gülner) Prof. Laroche'la geçirdim. Kazı oldukça ilginçti. Amerika'dan Prof. Guterbock geldi. Ayrıca Bizantinist Prof. Dagron'la aynı yerde tekrar buluştuk. Aslında Dagron, Silifke dolaylarında çalıştı. Le Monde ise, iki muhabirini gönderdi.

hepsini pek çok özliyorum.

Dayımın oğlu da altına ediyor. Daha çok küçük ağbısı, öyle tutma incinir... Yengem böyle söylüyor. "Üzülme bakiyim... Hadi sil gözlerini yavrum..." diyor. Bana küçücük bir mendil almış, asker karı. Yüzümü silebilirim, burnumu silebilirim. Hayır, artık yüzümü silecek havlu var, dayımın. Teyzem bağırınca, o uzanverdi askıya, lavabonun önünde askı var, herkesin de ayrı havlusu. Benim yok, kimsenin havlusuna da silmeyeceğim. Teyzem söyledi ya, ondan. Aldı sarı olanını dayım, "Al bakalım..." dedi bana, "Bundan sonra benimkini kullanırsın, tamam mı?" Peki dayı. Sağ ol! Mendile de silerdim ama.. Artık benimkini kullanırım, yengemin verdiği bayram hediyem de temiz kalır. Burnum akarsa bile silmem ona. Uzun yıllar saklayacağım. Çok seveceğim yengemi, unutmayacağım o günü.

Kavak ağaçları dizi dizi Ereğli'de. Bir saate ordaymışız. Şalvarlı teyze indi, yumurtalar bitti. Otuz taneydi, çoğunu ben yedim. Birazını şalvarlı teyze. Dayım elini bile sürmedi. Üç tanesinden çıktı civciv. Uzun uzun baktım üçüne de.

Böylece Ulukışla'dan sonra Gülner'a Fransız ilim dünyasını çekmek suretiyle biraz olsun "bizim yan"a da hizmetim oldu.

Aralık ayında Fransa'nın önemli müzik ve tiyatro ustalarından Claude Tettevin, konuğum olarak Türkiye'de bir süre kalacak. Kendisinden Fransa'lı tiyatro ve müzik dünyası üzerine bir seri yazı almam mümkün olacak.."

Okurlarımız enımsarlar belki, Kemal Özbayrı, arada Güney'e de yazardı. Uzun bir suskunluktan sonra, hele emekli de olunca, yazıları ve çevirileriyle dergimize faydalı olmağa çalışacak. Üstelik beni, Şeker Bayramı'nı orada geçireyim diye Alanya'ya çağırıyor. Kismetse gideceğim.

(özbilgen)

## M. Sami Aşar'ın

Yeni Şiir Kitabı

## Ağına Kuşlar Konmuş

çıkı

5 Forma fiyatı 10 lira

Posta pulu karşılığında veya ödemeli gönderilir  
Edinme Adresi: Kızılmutat Mah. 48 Sok. No. 4 TARSUS

uzun uzun anımsadım geçen bayramı. Mendilimi elledim, yanımda. Yengemin öpüşünü anımsadım beni, yanağımi elledim bir de, öpülen yanağımi.

Annem beni istasyonda bekleyecektir, dayım mektupda yazdı, kaç gün oldu atalı? Daha yeni, üç mü dört mü, öyle bir şey... Karşılacaklar, diyor dayım. Hareket memuru arkadaşmış babanın, evcek gelip giderlermiş sizinkilere, diyor bir de. İyi. Dakkası dakkasına bilirler ne zaman geleceğimizi. El sallalar dayım uzaklaşırken. Ben onlarla oluruz, çok özlemişim. Gözlerimi yumar, dayımı unuturum. O gene, dalgın dalgın bakar pencereden. Artık koridorda yumurta yiyemem, kabuklarını savuramam pencereden, ovaya bakıp daireler, e lipsler çizemem, hiç birinin adını bilemem çiçeklerin, kuşların..

"Evler göründü dayı!" dedim.

Bir şey demedi o. Sesi çıkmadı. Kalktı ayağa, koridora çıktı, yanıma geldi. Camı biraz daha indirdi. Ben ayağımi yanına dayayıp kendimi yukarı çektim. Yel vurdu yüzüme. Vursun, Tutundum iyice. Dayım kabalarımın kaldırdı beni, daha iyi göreyim. Dayımı çok seviyorum artık. Keşke o da bizimle kalsa Ayrancı'da. Babamı göreceğiz, dayıma "fişne" sepeti hazırlayacak annem, u zatacak. Mektubunda yazmış, çok ünlüymüş buranın kırazi da, elması da kaysı'sı da "fişne" si de..

Düşünmedim kırazi filan.

Arandım.

Bakındı dayım.

Kimseler yok!

"Unuttular mı acaba?" dedi.

"Mektup ellerine geçmedi mi ki?" dedi.

"Neden gelmediler acaba?" dedi.

"Adama soralım," dedi.

Hareket memuruna sordu. Tamam!..

Koştum, koştum, koştum... Şu kıvrılan köşeden sonrası Ayrancı! İstasyona iki bin metre. Dayım şimdi gitmiştir artık. El sallamayı unuttum! Tüü, unuttum işte! Olsun, anememe sarılacağım, Fatma'yı öpeceğim ya, Babamın tütününü solduğumu özledim.

Bayramım olacak. Mendilimi okşayacağım, anneme bir bir anlatacağım. İçini çekecek o. "Geçti artık..." diyecek. Ama biz hep o bayramları yaşayacağız.

güney güney güney güney güney güney

GÜNEYİ SEVİYORSANIZ ABONE OLUNUZ, ABONE BULUNUZ